

Poznámky k sexuálnemu zneužívaniu

Justičná akadémia Slovenskej republiky

Omšenie, 4.2.2020

Doterajšie prezentácie

- Sexuálne zneužívanie detí a zverených osôb
Znalecké dokazovanie a ostatné dôkazné prostriedky
Kontradiktórne vedenie výsluchu
dieťaťa a zverenej osoby v súdnom konaní 28. - 29. marec 2018
- **Sexuálne zneužívanie detí
a zverených osôb** 4. február 2019
- *Sexuálne zneužívanie detí
a zverených osôb* 13. november 2019

Mapa prezentácie

1. **medzinárodné súvislosti (najmä k pojmu „sexuálne zneužívanie“)**
  - dokumenty OSN, Rady Európy, Európskej únie
  - výber rozhodnutí medzinárodných súdov
2. **slovenské hmotnoprávne súvislosti sex. zneužívania (aj k pojmu „sexuálne zneužívanie“)**
  - štatistické údaje o trestnom čine sexuálneho zneužívania za rok 2019,
  - analýza niektorých rozhodnutí vydaných v roku 2019 prokurátorom alebo súdom
  - grooming (analýza ustanovenia § 201a Trestného zákona)
  - podpora a propagácia sexuálnych patologických praktík (§ 372a Trestného zákona)
3. **procesnoprávne reminiscencie (spomienky/ pripomenutie si) sex. zneužívania**
  - výsluch maloletej osoby, znalecké dokazovanie

Medzinárodné súvislosti

Dokumenty OSN, Rady Európy a Európskej únie

Medzinárodné súvislosti

dokumenty OSN

- **Dohovor o právach dieťaťa** z 20.11.1989 (č. 104/1991 Zb.) – **čl. 19, 34**

čl. 34

- Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú **chrániť dieťa pred všetkými formami sexuálneho vykorisťovania a sexuálneho zneužívania**. Na zabezpečenie tohto záväzku štáty najmä prijímajú nevyhnutné vnútroštátne, dvojstranné a mnohostranné medzinárodné opatrenia na zabránenie:
  - a) **zvádzania alebo donucovania detí k akejkoľvek nezákonnej sexuálnej činnosti**;
  - b) využívania detí na prostitúciu alebo na iné nezákonné sexuálne praktiky za účelom finančného obohacovania;
  - c) využívania detí v pornografii a pri výrobe pornografických materiálov za účelom finančného obohacovania.

- **Opčný protokol k Dohovoru k právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii** z 25.5.2000 (č. 424/2004 Z. z.) – **čl. 3**

Medzinárodné súvislosti

dokumenty OSN

- monitorovacím výborom je **Výbor OSN pre práva dieťaťa**
- *Výbor pre práva dieťaťa vydal:*

Všeobecný komentár č. 12 (2009) k právu dieťaťa byť vypočuté

Všeobecný komentár č. 13 (2011) o práve dieťaťa na ochranu pred všetkými formami násillia

Všeobecný komentár č. 14 (2013) o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho alebo jej najlepšieho záujmu (čl. 3 ods. 1)

- v máji až júni 2016 posudzoval tento výbor konsolidovanú tretiu, štvrtú a piatu periodickú správu Slovenska a prijal k nej **záverečné odporúčania** (ďalšia správa má byť podaná do 30. júna 2020)

Medzinárodné súvislosti

dokumenty Rady Európy

▪ **Dohovor RE o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním** z 25.10.2007, Lanzarote, (č. 164/2016 Z. z.)
platný pre SR od 1. júla 2016

Kapitola VI – Trestné právo hmotné

Čl. 18 – sexuálne zneužívanie

Čl. 19 – TČ týkajúce sa detskej prostitúcie

Čl. 20 – TČ týkajúce sa detskej pornografie

Čl. 21 – TČ týkajúce sa účasti dieťaťa na pornografických vystúpeniach

Čl. 22 – ohrozovanie mravnosti detí

Čl. 23 – navádzanie detí na sexuálne účely

Čl. 24 – napomáhanie alebo navádzanie a pokus

Čl. 26 – zodpovednosť právnických osôb

Čl. 28 – prirážajúce okolnosti (napr. niekoľkými ľuďmi konajúcimi spoločne)

Medzinárodné súvislosti

dokumenty Rady Európy

▪ **Dohovor RE o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním** z 25.10.2007, Lanzarote, (č. 164/2016 Z. z.)

Čl. 18 - Sexuálne zneužívanie

- 1. Každá zmluvná strana prijme potrebné legislatívne a iné opatrenia, aby zabezpečila, že nasledujúce **úmyselné konanie** je trestné:
  - a) **sexuálne aktivity s dieťaťom, ktoré podľa príslušných ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku nedosiahlo právom stanovený vek na sexuálne konanie;**
  - b) sexuálne aktivity s dieťaťom, ak sa
    - - používa nátlak, sila alebo hrozby, alebo
    - - zneužíva uznávaná pozícia dôvery, autorita alebo vplyv na dieťa vrátane rodiny, alebo
    - - zneužíva osobitne zraniteľná situácia dieťaťa, predovšetkým z dôvodu mentálneho alebo fyzického postihnutia alebo z dôvodu jeho odkázanosti.
- 2. Na účel odseku 1 každá strana určí vek, pod ktorého hranicou je sexuálne konanie s dieťaťom zakázané.
- 3. **Ustanovenia odseku 1 písm. a) nemajú za cieľ vzťahovať sa na dobrovoľné sexuálne konanie medzi maloletými.**

Medzinárodné súvislosti

dokumenty Rady Európy

- *Aký je rozdiel medzi sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním?*

V skutočnosti je ťažké tieto dva pojmy rozlíšiť, pretože odborníci, ktorí Lanzarotský dohovor vypracovali, sa rozhodli použiť rovnakú definíciu pre oba pojmy. Sexuálne zneužívanie sa zvyčajne odohráva „za zatvorenými dverami“ a zneužívatelia majú zraniteľné dieťa v starostlivosti. Sexuálne vykorisťovanie obyčajne zahŕňa činnosť s komerčným prvkom – detskú prostitúciu, sexuálnu turistiku alebo detskú pornografiu.

- Zdroj: Factsheet, Council of Europe – Boj proti sexuálnemu vykorisťovaniu a zneužívaniu detí v Európe
- *Kontrolný mechanizmus: výbor zmluvných strán zložený zo zástupcov strán – sleduje vykonávanie dohovoru*

Medzinárodné súvislosti

dokumenty Rady Európy

- **Zdravotná komisia Rady Európy z roku 1992**

Definuje jednotlivé formy CAN = syndróm týraného, zneužívaného a zanedbávaného dieťaťa (Child Abuse and Neglect) a v rámci neho samotné sexuálne zneužívanie (CSA – Child Sexual Abuse)

- Sexuálne zneužívanie – ide o nepatričné vystavovanie dieťaťa sexuálnym kontaktom, činnostiam či správaniu [delí sa na **bezdotykové** (stretnutia s exhibicionistom, účasť na sexuálnych aktivitách) a **dotykové** (pohlavný kontakt vrátane dotýkania sa pohlavných orgánov, pričom zahŕňa pohlavným orálny aj análny styk)].

Medzinárodné súvislosti

dokumenty Rady Európy

- Európsky dohovor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, CETS č. 126, Štrasburg, 26.11.1987 (č. 26/1995 Z. z.)
- Dohovor o počítačovej kriminalite, CETS 185, Budapešť, 23.11.2001 (č. 137/2008 Z. z.)
- Dohovor RE o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, CETS č. 197, Varšava, 16.5.2005 (č. 487/2008 Z. z.)
- Dohovor RE o predchádzaní násiliu na ženách a domácemu násiliu, CETS č. 210, Istanbul, 11.5.2011
- (RE spustila v októbri 2018 kampaň proti sexuálnemu zneužívaniu v športe)

Rada Európy

– dodatkový protokol č. 16

k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

- nadobudol účinnosť 1. augusta 2018
- umožňuje štátom, ktoré ho ratifikovali, obrátiť sa na ESEP so žiadosťou o vydanie poradného stanoviska – ešte počas vnútroštátneho konania vo veci samej možno žiadať o objasnenie jednotlivých ustanovení Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (podobne ako k tomu dochádza v konaní o prejudiciálnej otázke pred Súdnyim dvorom Európskej únie)
- SR podpísala protokol 2. októbra 2013 a ratifikáciou zavŕšila proces schvaľovania (ratifikačná listina uložená 17. decembra 2019) – protokol č. 16 nadobudne **platnosť pre SR 1. apríla 2020**
- Protokol č. 16 by sa mal stať nástrojom, ktorý môžu **vnútroštátne súdy** využiť v prípade, ak si nie sú isté ako interpretovať a aplikovať ustanovenia dohovoru

Medzinárodné súvislosti

dokumenty Európskej únie

- Smernica EP a Rady 2011/36/EÚ z 5.4.2011 o predchádzaní obchodovania s ľuďmi, boji proti nemu a o ochrane obetí, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/629/SVV, Úradný vestník L 101, 15.4.2011, s. 1-11
- **Smernica EP a Rady 2011/93/EÚ z 13.12.2011 o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2004/68/SVV, Úradný vestník L 335, 17.12.2011, s. 1-4**
- Smernica EP a Rady 2012/29/EÚ z 25.10.2012, ktorou sa zavádzajú minimálne pravidla pre práva, podporu a ochranu obetí trestného činu a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV, Úradný vestník L 315, 14.11.2012, s. 57-73

Medzinárodné súvislosti

dokumenty Európskej únie

▪ **Smernica 2011/93/EÚ**

- **čl. 3 – trestné činy súvisiace so sexuálnym zneužívaním** (definícia chýba)
(**buď je svedkom sexuálnych aktivít alebo je do nich zapojený, a to aj s použitím násillia, hrozby, donútenia**)
- **čl. 4 – trestné činy súvisiace so sexuálnym vykorisťovaním**
- **Čl. 5 – trestné činy súvisiace s detskou pornografiou**
- **Čl. 6 – kontaktovanie detí na účely ich sexuálneho zneužívania**
- **Čl. 7 – podnecovanie, napomáhanie a navádzanie a pokus o trestný čin**
- **Čl. 8 – sexuálne aktivity vykonávané so súhlasom**
- **Čl. 9 – príťažujúce okolnosti**

Medzinárodné súvislosti

dokumenty Európskej únie

- V r. 2016 vydaná **Príručka o európskom práve týkajúcom sa práv dieťaťa**

“Sexuálne zneužívanie detí môže mať mnoho foriem vrátane obťažovania, dotýkania, incestu alebo znásilnenia. K sexuálnemu zneužívaniu detí dochádza v rôznych prostrediach vrátane domovov, škôl, inštitúcií poskytujúcich starostlivosť, v kostoloch, atď. Deti sú osobitne zraniteľné voči sexuálnemu zneužívaniu, pretože sú často v právomoci a pod kontrolou dospelých a majú obmedzenejší prístup k mechanizmom podávania sťažností“.

*****

- **Čiže podľa európskeho práva je sexuálne zneužívanie širokým pojmom a nekorešpondujú mu iba ustanovenia o trestnom čine sexuálneho zneužívania podľa § 201 až 202 Trestného zákona.**

Medzinárodné súvislosti

dokumenty Európskej únie

- **Uznesenie EP z 26.11.2019 o právach dieťaťa pri príležitosti 30. výročia prijatia Dohovoru OSN o právach dieťaťa**

- **časť – ukončenie všetkých foriem násilia páchaného na deťoch**

- vyzýva vypracovať národnú stratégiu a zaviesť holistický prístup so zapojením viacerých zainteresovaných strán na odstránenie sexuálneho násilia a zneužívania detí online aj offline, organizovať národné kampane zamerané na rodičov, zvyšovať informovanosť, zapojiť spoločnosti v oblasti IKP a online platformy, aby prevzali svoj podiel zodpovednosti v boji proti sex. zneužívaniu detí,

- víta závery Rady z 8. októbra 2019 o boji proti sex. zneužívaniu detí a vyzýva podniknúť konkrétne kroky na zlepšenie pomoci obetiam a vypracovať účinné preventívne, vyšetrovacie a trestné opatrenia, ktorými sa zaistí, aby boli páchatelia postavení pred súd

Medzinárodné súvislosti

dokumenty Európskej únie

Uznesenie EP z 26.11.2019 o právach dieťaťa pri príležitosti 30. výročia prijatia Dohovoru OSN o právach dieťaťa

- Potreba väčších investícií, najmä zo strany podnikov a súkromného sektora, do výskumu a vývoja a do nových technológií zameraných na odhalenie detskej pornografie a urýchlenie postupov jej stahovania a odstraňovania
- Posilniť spoluprácu medzi orgánmi presadzovania práva a organizáciami občianskej spoločnosti vrátane sietí horúcich liniek, ktoré bojujú proti sex. zneužívaniu a sex. vykorisťovaniu detí, podporovať organizácie, ktoré bojujú proti sex. zneužívaniu detí a sex. vykorisťovaniu
- Prijatť konkrétne opatrenia prostredníctvom investícií do preventívnych opatrení, identifikácie osobitných programov pre potenciálnych páchatel'ov a poskytovania účinnej podpory obetiam

Medzinárodné súvislosti

rozhodnutia medzinárodných súdnych orgánov

- V práve Rady Európy prípady sexuálneho zneužívania preskúmava **ESLP**, a to podľa článkov 3 a 8 dohovoru (*ak ide o páchatela sexuálneho zneužívania, ide spravidla o skúmanie dodržania práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 dohovoru.*)
- Sťažnosti sa týkajú neprijatia primeraných opatrení zo strany štátov na ochranu detí pred zneužitím (hmotnoprávny aspekt čl. 3). V súvislosti s čl. 3 ESLP taktiež skúmal, či štáty vykonali účinné vyšetrenie údajného sexuálneho zneužívania. Sťažnosti týkajúce sa zneužívania detí podané na základe čl. 8 sa týkajú vplyvu týchto činov na fyzickú integritu obeť a práva na rešpektovanie rodinného života. Niekedy je rozdiel medzi povinnosťami štátov podľa čl. 3 a 8 dosť nejasný, pretože ESLP používa podobné odôvodnenie v prípade zistenia porušenia oboch článkov (pri čl. 8 ide častejšie o vplyv údajného sex. zneužívania dieťaťa na rodinu).

Medzinárodné súvislosti

rozhodnutia medzinárodných súdnych orgánov

V minulosti veľké množstvo rozhodnutí **ESLP** o porušení pozitívneho záväzku štátu na účinné vyšetovanie, napr.

X. a Y. proti Holandsku z 26. marca 1985

D. P. a J. C. Proti Spojenému kráľovstvu z 10. októbra 2002

M. C. proti Bulharsku zo 4. decembra 2003

P. M. proti Bulharsku z 24. januára 2012

R. I. P. a D. I. P. proti Rumunsku z 10. mája 2012

I. G. proti Moldavskej republike z 15. mája 2012

O'Keefe proti Írsku z 28. januára 2014

M. G. C. proti Rumunsku z 15. marca 2016

Medzinárodné súvislosti

rozhodnutia medzinárodných súdnych orgánov

▪ v posledných rokoch, štáty sú poučené o svojich záväzkoch, už nedochádza zo strany **ESLP** tak často k vysloveniu porušenia čl. 3, resp. čl. 8 dohovoru, napr.

▪ Vec X a ďalší proti Bulharsku (sťažnosť č. 22457/16)

▪ A. B. proti Chorvátsku (sťažnosť č. 7144/15)

▪ N. K. proti Nemecku (sťažnosť č. 59549/12)

*****

Vo vzťahu k Slovenskej republike

▪ *B. Č. proti Slovensku (sťažnosť č. 11079/02)*

Medzinárodné súvislosti

rozhodnutia medzinárodných súdnych orgánov

- Rozhodnutie **ESLP** vo veci **M. M. B. proti Slovenskej republike, 26.11.2019** (sťažnosť č. 6318/17) - maloletá mala byť vo veku 4 rokov sexuálne zneužívaná svojim otcom – trestné stíhanie zastavené, že skutok sa nestal, podľa sťažovateľky bol rozhodnutie vyšetrovateľa z októbra 2015 svojvoľné a nedostatočné
- Prvé TO zo 7.12.2012, TS začaté **18.1.2013**, správy z ambulancie klinickej psychológie, od ÚPSVaR, výsluch sťažovateľky 21.3.2013 za prítomnosti znalkyne, vypracovaný ZP, výsluch otca a matky, opatrovníčky – **v máji 2013** zastavené TS
- **Druhé - Nové TO z 13.3.2014 spolu so správou z CPPP** + dieťa má rozprávať o sex. praktikách, kreslí obrázky,
- Výsluch otca, matky, nová znalkyňa + znalkyňa sexuologička, **ZP od matky, ZP od VÚDPaP** – vznesené obvinenie – prokurátor KP zrušil uznesenie o VO (30.5.2015) a po výsluchoch znalkýň z VÚDPaP TS znovu zastavené – **28.10.2015**

Medzinárodné súvislosti

rozhodnutia medzinárodných súdnych orgánov

- **Rozhodnutie ESLP vo veci M.M.B. proti Slovensku z 26.11.2019**
1. **ESLP konštatoval, že námietky uvedené v sťažnosti môžu vyvolať otázky z hľadiska čl. 3 a 8 dohovoru, zakotvujúcich zákaz zlého zaobchádzania a právo na rešpektovanie súkromného života, podľa ktorých bola sťažnosť vláde oznámená, avšak rozhodol sa posúdiť sťažnosť iba podľa čl. 8 dohovoru.**
  2. **ESLP neakceptoval námietku vlády o nevyužití vnútroštátnych prostriedkov nápravy – podnetov na prokuratúru – pretože ani ÚS SR neodmietol ústavnú sťažnosť pre nevyčerpanie tohto prostriedku nápravy**
  3. **Priznal sťažovateľke 10 000 eur z titulu nemajetkovej ujmy a 2 991 eur ako náhradu nákladov a výdavkov**

Medzinárodné súvislosti

rozhodnutie ESLP vo veci M.M.B. proti Slovensku z 26.11.2019

- ESLP s poukazom na to, **že vyšetrovanie bolo začaté bezodkladne po podaní trestných oznámení, konštatoval, že v tomto prípade nevytvárajú otázky ohľadom rýchlosti vyšetrovania.** Pokiaľ ide o účinnosť vyšetrovania, ESLP zdôraznil, že vo veci podozrenia zo sexuálneho zneužívania maloletej sťažovateľky bolo na vnútroštátnej úrovni vypracovaných viacero znaleckých posudkov, ktorých závery si navzájom odporovali. Za tejto situácie sa vyšetrovateľ obrátil na VUDPaPD, ktorého znalkyne vyšetrili sťažovateľku a **podľa nich bolo vysoko pravdepodobné, že dieťa malo skúsenosť so sexuálnym zneužívaním.** ESLP zdôraznil, že aj keď ku výpovedi maloletého dieťaťa je potrebné pristupovať s najväčšou obozretnosťou, žiadny z vypracovaných znaleckých posudkov **nekonštatoval, že by sťažovateľka mala sklony ku klamstvu.** Uznal, že vnútroštátne orgány stáli pred ťažkou úlohou a konštatoval, že nepodceňuje snahu vyvinutú zo strany vyšetrovateľa a zainteresovaných prokurátorov v tomto prípade. Podľa jeho názoru tu vyvstala skôr otázka hodnotenia dôkazov a **prijatia odôvodneného a presvedčivého rozhodnutia,** než otázka ich zadovážovania. V tomto ohľade mal ESLP výhrady voči tomu, akú váhu prikladal vyšetrovateľ viacerým záverom posudku ústavu, vypracovaného s cieľom vyriešiť rozpor v predchádzajúcich posudkoch, ako aj voči tomu, že závery znalkyne ohľadom osobnosti otca neboli bližšie objasnené. Kritike podrobil aj rozhodnutie o zastavení trestného stihania, ktoré podľa neho **neobsahovalo podrobné a presvedčivé odôvodnenie.** ESLP na základe uvedených úvah dospel k záveru, že spôsob, akým boli v tomto prípade implementované mechanizmy trestného práva, nespĺňal pozitívne povinnosti štátu podľa článku 8 Dohovoru. ESLP šiestimi hlasmi k jednému (sudca Lemmens) dospel k záveru, že tento článok bol porušený.

Slovenské hmotnoprávne súvislosti sex. zneužívania

K pojmu „sexuálne zneužívanie“, štatistika, analýza rozhodnutí, grooming, podpora a propagácia sexuálnych patologických praktík

K pojmu sexuálneho zneužívania v slovenskom právnom prostredí

▪ Definície odborníkov

- akékoľvek dotýkanie, styk či **vykorisťovanie** kýmkoľvek, komu bolo dieťa zverené do starostlivosti alebo kto sa dostal s dieťaťom do nejakého kontaktu (Vlčková)
- akékoľvek *sexuálne aktivity dospelého zamerané na dieťa*, ktoré na aktuálnej úrovni svojho emocionálneho a intelektuálneho vývoja nie je schopné s týmito sexuálnymi aktivitami informovane a slobodne súhlasiť (Cviková)

▪ Právny poriadok Slovenskej republiky

- - Trestný zákon – sexuálne zneužívanie = § 201 až 202 – *ide teda o inú odbornú terminológiu ako v európskej legislatíve či odbornej literatúre!!!* (teda nebude to isté konanie postihované súčasne ako § 201 a § 201b, alebo § 201 a § 370/2 TZ či 368 TZ)

Odborné usmernenie MZ SR

- o **príznakoch a diagnostike** zanedbávania, týrania alebo zneužívania maloletej osoby a o **postupe** poskytovateľov zdravotnej starostlivosti **pri oznamovaní podozrenia** na zanedbávanie, týranie alebo zneužívanie maloletej osoby (č. 43/2012 Z. z.) – vydané podľa § 45/1b, c) zák. č. 576/2004
- **Čl. II = Zneužívaním sa rozumie** *najmä vystavovanie maloletej osoby sexuálnym aktivitám, sexuálnemu kontaktu alebo sexuálnemu správaniu (napríklad pohlavný styk, akékoľvek sexuálne dotýkanie alebo správanie, incest alebo sexuálne vykorisťovanie). Pri zneužívaní maloletej osoby ide o zapojenie maloletej osoby do akýchkoľvek aktivít, ktoré majú za cieľ sexuálne uspokojenie inej osoby. K zneužívaniu maloletej osoby patrí aj účasť maloletých osôb na exhibícii, zhotovovaní video záznamov, fotografovaní a audiopornografií. Pri zneužívaní maloletej osoby nie je rozhodujúce, či naň maloletá osoba dala alebo nedala súhlas, keďže ide o aktivity, ktorým maloletá osoba nemôže plne rozumieť.*
- **účinnosť odborného usmernenia – od 1. januára 2013**

Odborné usmernenie MZ SR

- Čl. III ods. 4 – Príznaky sexuálneho zneužívania sa prejavujú ako

a) Špecifické fyzické príznaky

- 1. poranenia genitálnej oblasti, poškodenie vaginálnej membrány u maloletých dievčat, nehormonálne krvácanie z genitálií u maloletých dievčat, hematómy, opuchy, trhliny, odierky na genitáliách a ich okolí, tehotnosť maloletého dievčaťa,
- 2. poranenia u maloletých osôb v análnej oblasti (aj u chlapcov) prejavujúce sa začervenaním, opuchmi, trhlinami, hematómami, rozšírením žilnej pletene, otvoreným a ochabnutým anusom, ktorý je fyziologicky pri vyšetrení zatvorený,
- 3. prítomnosť výtoky, spermií a slín, bolestivosť pri vyšetrení okolia konečníka a bolestivosť pri chôdzi, sedení a vyprázdňovaní, príznaky pohlavnej prenosnej choroby, poranenia hrdla po orálnom sexuálnom zneužití,

Odborné usmernenie MZ SR

b) nešpecifické príznaky v oblasti

- 1. **psychickej** strachom, úzkosťou, pocitom viny, sebaobviňovaním, nízkou sebaúctou, poruchami spánku s prítomnosťou desivých snov, depresiou, problémami v sociálnych vzťahoch, neistotou v sexuálnej orientácii najmä u zneužívaných maloletých chlapcov, cmúľaním prstov (aj v spánku), ohryzovaním nechtov, ťukmi, zajakávaním sa, sebapoškodzovaním, agresivitou, intoxikáciou, samovražednými myšlienkami alebo samovražedným konaním,
- 2. **kognitívnej** poruchami koncentrácie, roztržitostou, poruchami pamäte, zhoršením prospechu v škole, nutkavými myšlienkami súvisiacimi s traumou, náhle vznikajúcimi spomienkami na traumou,
- 3. **psychosomatickej** bolesťami brucha, nechutenstvom, zvracaním, pošpiňovaním, pomočovaním, poruchami reči, kolapsovými stavmi, poruchami príjmu potravy,
- 4. **sociálnej** neprimeraným sexuálnym správaním, neprimeraným sexuálnym kontaktovaním a zneužívaním rovesníkov, sexualizovanými hrami s hračkami, používaním sexuálnych symbolov, excesívnou masturbáciou, promiskuitou a prostitúciou, častými útekmi z domu, zneužívaním návykových látok.

K pojmu sexuálneho zneužívania

vykonanie súložie alebo **sexuálne zneužitie iným spôsobom**

- INTENZÍVNEJŠIE ZÁSAHY DO POHLAVNEJ SFÉRY POŠKODENÝCH
- orálny styk (felácia či cunilinctus), análny styk (coitus analis), zasúvanie prstov alebo iných predmetov do ženského pohlavného ústrojenstva, vsúvanie pohlavného údu medzi prsia dievčaťa (coitus inter femora), **ohmatávanie genitálií** dievčaťa alebo chlapca, prs dievčaťa, vysávanie prsných bradaviek (sactustupratio), bozkávanie erogénnych zón, ktoré smerujú k vzrušeniu páchatel'a, tzv. erotické masáže, ktoré páchatel' vykonáva druhej osobe alebo naopak. Takto vymedzené konanie smeruje k sex. uspokojeniu (za účelom pohlavného vzrušenia), ale nezáleží, či v konkrétnom prípade k tomu dôjde.
- Môže ísť aj **o aktivitu zo strany osoby mladšej ako 15 rokov** aj na popud páchatel'a (napr. ohmatávanie páchatel'ovho pohlavného údu – Rt 17/1982, s. 125)

K pojmu sexuálneho zneužívania

▪ **sexuálne zneužitie iným spôsobom**

- tento znak **dlhodobo trpí nedostatkom určitosti** (od roku 1852), ale jeho výklad poskytuje rozsiahla judikatúra
- podľa judikatúry k TZ z roku 1852 = akýkoľvek kontakt páchatel'a s telom obeť, dotyky na stehnách, pohlavných orgánoch, a to aj cez odev ak smeruje k vzniku či stupňovaniu pohlavného vzrušenia (nie potľapkanie po chrbte či nadvihnutie sukne bez ďalšieho)
- na to nadväzuje neskoršia judikatúra – intenzívnejšie zásahy do pohlavnej sféry poškodených (ohmatávanie prs, pohlavných orgánov, bozkávanie prirodzenia), nie letné dotyky cez odev
- boli (soc.) úvahy vytvoriť dve skutkové podstaty – oddeliť súlož od ostatných praktík s ustanovením miernejšieho trestu a osobitne prihliadnúť na páchatel'a sexuálneho zneužívania, ak je mladistvý

K pojmu sexuálne zneužívanie

- OS Pezinok (www.pravnelisty.sk)
- III. Za formy sexuálneho zneužívania sa považuje **akékoľvek neprístojné vystavovanie dieťaťa sexuálnemu kontaktu**, pričom môže ísť o tzv. **kontaktné zneužívanie** (sem patrí zneužívanie, a to buď aktívnym konaním páchatel'a, ktorý vykonáva súlož s dieťaťom, dotýka sa jeho pohlavných orgánov a pod. alebo aktívnym konaním dieťaťa, t. j. dieťa sa dotýka pohlavných orgánov páchatel'a a pod.), ako aj o tzv. **bezkontaktné zneužívanie** (ide o sexuálne aktivity, pri ktorých nedochádza k žiadnemu sexuálnemu kontaktu, napríklad vystavovanie dieťaťa pornografickým záznamom, opakované bezkontaktné útoky exhibicionistu a pod.).
  - ?????
  - Je každá výroba DP tiež sex. zneužívaním podľa § 201 TZ?

Slovenské hmotnoprávne súvislosti

Štatistické údaje o § 201 až 202 TZ

ukončené TS známych osôb	▪ Rok 2019			
	§ 201	§ 201a	§ 201b	§ 202
	307	6	2	14
z toho mladiství	145	-	-	-
dohoda o vine a treste	39	-	-	-
obžalovaní	259	6	2	13
z toho recidivisti	62	2	-	1

Zdroj: GP SR

Trestný čin podľa § 201 TZ

- **V roku 2019** – podstatná časť spáchaných trestných činov sexuálneho zneužívania podľa § 201 TZ bola skutkovo jednoduchšia, najmä ak ich páchatelmi boli mladiství nepopierajúci svoje protiprávne konanie (často išlo výlučne len o trestný čin podľa § 201 TZ), v niekoľkých prípadoch maloleté dievčatá otehotneli; skutkovo náročnejšie protiprávne konanie boli evidované skôr výnimočne; dospelí páchatelia sa sex. zneužívania častejšie dopúšťali v súbehu s inými trestnými činmi;
- dôsledkom bolo najmä
  - - **schválenie dohody o vine a treste**
  - - **vydanie zjednodušeného rozsudku (bez odôvodnenia)**
  - - **vydanie trestného rozkazu** (ak bola obžaloba podaná po 1. auguste 2019, t. j. po novele TP č. 214/2019 Z. z., ktorou bolo obmedzené senátne rozhodovanie iba na OZZ s dolnou hranicou TS najmenej 12 rokov – *koná OS v sídle kraja*)

Trestný čin podľa § 201 TZ

výrok o uznání viny alebo oslobodzujúci výrok

▪ **Výrok o vine**

- **spravidla úplný, stručný a zrozumiteľný**

*****

- v niekoľkých prípadoch si však vyžadovala jeho formulácia väčšiu pozornosť, a to vzhľadom **na obsah a rozsah vyvodenej trestnej zodpovednosti**
- **Rt 12/2009 – skutok, ktorým sa obvinený uznáva za vinného, musí byť v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal všetkým znakom skutkovej podstaty trestného činu, z ktorého sa uznáva za vinného**

Trestný čin podľa § 201/1 TZ

výrok o vine

- OS v kraji Prešov (rozsudok z 8.8.2019)

„v presne nezistenom čase najmenej od mesiaca september 2018 až do januára 2019 v maringotke umiestnenej neďaleko futbalového ihriska v osade S.N.D. minimálne jedenkrát za týždeň sexuálne zneužíval maloletú R.L., nar. XX XX XX, a to takým spôsobom, že s ňou vykonával pohlavný styk, ako aj *iné sexuálne praktiky*, ktoré viedli k jeho sexuálnemu uspokojeniu“,

t e d a

vykonal *súlož* s osobou mladšou ako pätnásť rokov,

č í m s p á c h a l

pokračujúci zločin sexuálneho zneužívaniu podľa § 201 ods. 1 Trestného zákona.

Trestný čin podľa § 201/1 TZ

výrok o vine

- OS v kraji Prešov (rozsudok zo 7. 3. 2019)

„v presne nezistenom čase počas letných prázdnin v roku 2017 jedenkrát v budove bývalého gátra na Zámočnickej ulici v M. a jedenkrát pri rieke Laborec neďaleko obytného domu č. XX sexuálne zneužil maloletú M. L., nar. XX XX XX, tým spôsobom, že s ňou opakovane vykonal dokonanú *súlož*“,

t e d a

osobu mladšiu ako pätnásť rokov *iným spôsobom sexuálne zneužil*,

č í m s p á c h a l

pokračujúci zločin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 Trestného zákona.

(dokonca aj KS PO – rozs. z 24.7.2019 - *súlož považoval aj za iný spôsob sex. zn.*)

Trestný čin podľa § 201/1 TZ

pokračovanie v trestnej činnosti

- v mnohých prípadoch aj napriek tomu, že podľa skutkovej vety dochádzalo viackrát k sexuálnemu zneužívaniu tej istej osoby, prípadne aj iných osôb, nebol trestný čin kvalifikovaný **ako pokračovací trestný čin**
- *Rt 54/2013 = právna veta odsudzujúceho rozsudku musí obsahovať právne hodnotenie skutku aj z toho pohľadu, či ide o pokračovanie alebo opakovanie trestnej činnosti, nakoľko s tým úzko súvisí posúdenie súbehu trestných činov, prípadne ich vylúčenie, a ukladanie trestu podľa zásad uvedených v druhom diele druhej hlavy (§ 34 až 44 TZ).*

Význam posúdenia protiprávneho konania ako jedného skutku:

- pri právnej kvalifikácii protiprávneho konania (1 alebo viac TČ, príp. vyššia tr. sadzba - škody sa sčítajú)
- pri aplikácii zásady ne bis in idem
- pri aplikácii inštitútu premlčania trestného stíhania
- pri ukladaní trestu (spoločný trest, asperácia)
- pri spôsobe vedenia trestného stíhania

Trestný čin podľa § 201/1 TZ

pokračovanie v trestnej činnosti

- OS v kraji Prešov (rozsudok z 15. 8. 2019)
„v období od presne nezisteného dňa **v lete v roku 2018 až do 1. 2. 2019**, kedy bolo zistené tehotenstvo maloletej B. Z., nar. XX XX XX, vykonal na lúke, na kopci za rómskou osadou v obci A, okr. .. s maloletou B. Z., nar. XX XX XX, nechránený **pohlavný styk** s jej súhlasom a toto konanie **zopakoval** od leta roku 2018 viackrát, niekedy raz, niekedy viackrát do týždňa, pričom tohto konania sa dopustil napriek tomu, že mal vedomosť o tom, že maloletá B. Z., nar. XX XX XX, v tom čase nedovърšila pätnásť rok veku“,

t e d a

vykonal súlož s osobou mladšou ako pätnásť rokov,

č í m s p á c h a l

zločin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 Trestného zákona.

Trestný čin podľa § 201/1,2a TZ

pokračovanie v trestnej činnosti/dlhší čas

Mladistvému páchatelovi bol uložený trest OS 18 mesiacov s PO na dobu 18 mesiacov.

1. **Ide o pokračovanie v trestnej činnosti** = viac útokov na tej istej osobe v krátkom časovom slede za prítomnosti jednotiaceho úmyslu sústavne pokračovať v trestnej činnosti
2. Ide o naplnenie kvalifikovanej skutkovej podstaty – **závažnejší spôsob konania – dlhší čas** [§ 138 písm. b) TZ] – išlo o intenzívne konanie voči poškodenej prebiehajúce rádo vo niekoľko mesiacov – správne tak mala byť u páchatela zvažovaná právna kvalifikácia podľa § 201 ods. 1, ods. 2 písm. a) TZ (7 rokov až 12 rokov – u ml. – 2 roky až 6 rokov)

Trestný čin podľa § 201/1,2a TZ

dlhší čas

- **Rozhodnutie NS SR sp. zn. 4 Tdo 6/2012**
- ak pôjde o trestný čin s vyššou trestnou sadzbou, bude „dlhší čas“ kratší ako pri trestnom čine s nižšou trestnou sadzbou, pričom všeobecne sa za dlhší čas považuje doba 6 mesiacov
- **Rozhodnutie NS SR sp. zn. 3 Tdo 7/2015**
- „tu boli skutky sexuálneho zneužívania spáchané od júla 2012 do 25. júla 2013, teda po dobu jedného roka, čo súdna prax považuje za dlhší čas; obdobie jedného roka je omnoho dlhšie, než je pri takomto trestnom čine v priemere bežné a jednotlivé čiastkové útoky boli v pravidelnom slede 12 mesiacov vždy po niekoľkých týždňoch“ (rozhodnutie zrušené ústavným súdom sp. zn. II. ÚS 262/16, lebo NS SR sa nevysporiadal s doplnením dovolania, aj preto, že z dôvodu väzobného stíhania nebol požiadany justičný orgán USA o získanie údajov z databázy Facebook – právna pomoc by trvala neprimerane dlho a preto žiadosť nebola podaná)

Trestný čin podľa § 201/1,2a TZ

závažnejší spôsob konania

- **závažnejší spôsob konania - § 138 TZ**

- - **po dlhší čas** – písm. b);
- - **využitím tiesne, neskúsenosti, odkázanosti alebo podriadenosti** – písm. g),
- - **porušením dôležitej povinnosti vyplývajúcej z páchatelovho zamestnania, postavenia alebo funkcie alebo uloženej mu podľa zákona** – písm. h);
- - **na viacerých osobách** – písm. j)

Trestný čin podľa § 201/1,2a TZ

závažnejší spôsob konania – dlhší čas, neskúsenosť

- „dlhší čas“ bol aplikovaný napr.

- OS ZH (rozsudok z 29. 5. 2019) – dlhší čas = takmer 3 roky sex. zneužívania
- OS NI (rozsudok z 29.4.2019) - dlhší čas = pred dosiahnutím 15 roku veku a aj po dosiahnutí 15 roku veku
- Vo viacerých trestných veciach tento znak absentoval, hoci k sex. zneužívaniu dochádzalo niekoľko mesiacov.

- **Ako pristupovať ku kvalifikačnému znaku „neskúsenosť“?**

Trestný čin podľa § 201/1,2a TZ

závažnejší spôsob konania – využitím neskúsenosti

- Trestní zákon. Komentár, II. díl, 1994 – Šámal, P. a kol., s. 1516
- pri úžere = „*neskúsenosť spočíva napr. v nedostatočnej znalosti cien, nákupných možností, spravidla v spojení s dôverčivosťou voči páchatelovi; ide teda najmä o neskúsenosť pri vybavovaní majetkových záležitostí. Tá môže vyplývať z neskúsenosti v širšom slova zmysle, resp. neskúsenosti v určitej oblasti ľudskej činnosti, ktorá má dopad na majetkovú sféru človeka, napr. pri podnikaní, pri vybavovaní osobných a rodinných záležitostí a pod. Neskúsenosť môže byť sprievodným znakom nízkeho veku, najmä u maloletých (porovnaj § 9 OZ k otázke spôsobilosti na právne úkony)*“

Trestný čin podľa § 201/1,2a TZ

závažnejší spôsob konania - neskúsenosť

▪ § 9 OZ

- *Maloletí majú spôsobilosť len na také právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej ich veku.*

*****

- Maloletí majú len obmedzenú spôsobilosť na právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej ich veku. Pre maloletých teda **nie je v zákone ustanovená presná veková hranica, na základe ktorej by bola odstupňovaná ich právna spôsobilosť**. V konkrétnom prípade preto treba vychádzať z objektívneho posúdenia ich rozumovej a vôľovej vyspelosti, ktorá zodpovedá veku maloletého. Individuálne schopnosti maloletého v tomto zmysle slova nie sú podstatné, iba ak by išlo o prípad upravený v § 38 ods. 2. Právne úkony maloletých, na ktoré nemajú potrebnú spôsobilosť, sú podľa § 38 ods. 1 absolútne neplatné.

Trestný čin podľa § 201/1,2a TZ

závažnejší spôsob konania – využívaním neskúsenosti

Trestný zákon. Všeobecná časť. Komentár – I. diel (Burda a kol.), 2010, s. 1042

*„Neskúsenosť je stav, kedy osoba nevie dostatočne posúdiť vzniknutú situáciu, pretože jej na najvhodnejšie správanie sa v danej situácii chýbajú **vedomosti** (informácie a postoje získané učením) či **skúsenosti** (informácie a postoje získané vlastným empirickým poznaním). Pritom vo vzťahu ku každému trestnému činu môže byť pomer týchto vedomostí či skúseností iný (napr. 14-ročná osoba si inak uvedomuje, čo znamená situácia, keď je niekto nahovára, aby spolu vylúpili obchod, a inak, keď má preniesť cez hranice s Ukrajinou niekoľko kartónov cigariet). Rovnako každá situácia, ktorá napĺňa skutkovú podstatu tohto istého trestného činu môže byť iná a na jej zvládnutie sa vyžaduje iná miera vedomostí, alebo skúsenosti, v praxi sa však prejavujú zväčša spoločne.“*

Trestný čin podľa § 201/1,2a TZ

závažnejší spôsob konania – neskúsenosť - DISKUSIA

- Možno **predbežne** uzavrieť, že pri TČ podľa § 201 sa u poškodenej osoby **nízkeho veku** nebudú predpokladať žiadne vedomosti či skúsenosti, nebude sa teda rátať u nej so znakom neskúsenosti. Takéto dieťa nemohlo ešte nikde nadobudnúť vedomosti o sexualite. V opačnom prípade by každé takéto dieťa, napr. vo veku 2, 3, 4 či 5 rokov bolo potrebné považovať z trestnoprávneho hľadiska za neskúsené. Tu by bola neskúsenosť vnímaná ako súčasť nízkeho veku dieťaťa.
- Inak to môže byť u dieťaťa vyššieho veku, ktoré môže nadobudnúť vedomosti (napr. počas výučby sexuálnej výchovy v škole) alebo aj (nežiaduco) skúsenosti. Takéto dieťa (napr. vo veku od 13 -15 rokov) by vo všeobecnosti nebolo vhodné považovať za dieťa neskúsené. Nakoniec od 14 roku veku vzniká trestná zodpovednosť (výnimkou by mohla byť mentálna retardácia).
- Iné vekové kategórie detí by mohli byť považované za neskúsené (napr. od 7 rokov do 13 rokov). Vždy je to však individuálne!!!

Trestný čin podľa § 201/2a TZ

závažnejší spôsob konania – využitím neskúsenosti

- OS PK (rozsudok z augusta 2012) – tri skutky – jeden z nich znie takto:

„v čase od dňa 12.07.2010 od 17.00 h do 03.00 h dňa 13.07.2010, v extraviláne obce N. D., na poľnej ceste, potom, ako bol maloletý poškodený zverený svojimi rodičmi obžalovanému na brigádnicke rozvážanie tovaru, **využil nezrelosť osobnosti maloletého** a fotografoval maloletého poškodeného N. C., nar. .... a to nahého, spútaného na rukách aj nohách kovovými putami a koženým remeňom, pričom vyhotovil niekoľko detailných záberov spútaného nahého maloletého poškodeného a jeho pohlavného orgánu, **prícom poškodenému aj rukou ohmatával a dráždil pohlavný úd**, čo viedlo k vzrušeniu maloletého,“

Trestný čin podľa § 201/1,2a TZ

závažnejší spôsob konania – využitím neskúsenosti

▪ t e d a

- - osobu mladšiu ako pätnásť rokov iným spôsobom sexuálne zneužil a **taký čin spáchal s využitím neskúsenosti**,
- - využil dieťa na výrobu detskej pornografie a **taký čin spáchal s využitím neskúsenosti**,

▪ č í m s p á c h a l

- zločin výroby detskej pornografie podľa § 368 ods. 1, ods. 2 písm. b) Tr. zák., v bode 2, v jednočinnom súbehu so zločinom sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zák.

Trestný čin podľa § 201/1,2a TZ

závažnejší spôsob konania – využitím neskúsenosti

- Z odôvodnenia

- K uvedenému je potrebné dodať, že už skutočnosť, že poškodenými osobami boli osoby 14 a 15 ročné, znamená, že išlo o osoby ešte vo vývoji, a to tak fyzickom ako aj psychickom, pri ktorých nemožno očakávať bohaté životné skúsenosti, pričom súd vychádzal z psychologického znaleckého dokazovania poškodených, z ktorého vyplývalo, že všetky tri poškodené maloleté osoby boli nezrelé osoby a to aj na svoj vek (14 a 15 rokov), išlo teda o osoby, ktoré vývojovo (osobnostne) neboli ani na úrovni svojho biologického veku, išlo o osoby dovercivé a ľahko ovplyvniteľné. Práve tieto skutočnosti využil obžalovaný, ktorý predstieraným záujmom o maloletých a ich záujmy, získal dôveru a uznanie maloletých a tým aj možnosť zneužiť ju na vyhotovovanie fotografií s obsahom popisným vo výrokovvej časti rozsudku. Obžalovaný teda kontaktoval osobnostne rovnaké maloleté osoby, ktoré psychicky „nedorástli“ svojmu veku a tomu, aby dokázali vzdorovať obžalovanému v jeho konaní alebo pochopiť jeho konanie. Práve preto súd konštatuje, že k spáchaniu uvedených trestných činov došlo v príčinnej súvislosti s využitím neskúsenosti poškodených maloletých, ktorí prehnane dôverovali obžalovanému, čo obžalovaný aj náležite využil.

Trestný čin podľa § 201/1,2a TZ

závažnejší spôsob konania – využitím neskúsenosti

- OS TN (rozsudok zo 6. 5. 2019)

„v presne nezistenom čase na prelome mesiacov august a september 2016 na presne nezistenom mieste v Trenčine a okolí potom, ako využijúc nedostatocnú mieru skúsenosti svojej maloletej vnučky A. L., nar. XX XX XX, sa táto na jeho požiadanie vyzliekala, obvinený chytal jej odhalené prsia a zadok, bozkával ju na rôzne časti tela, vyzlečenú ju upravoval do rôznych polôh, pri ktorým mala napr. vystreté prekřížené nohy za hlavou tak, aby jej bolo vidno jej pohlavné orgány a toto všetky natáčal videokamerou... a súčasne mobilným telefónom... vyrobil fotky maloletej A. L., nar. XX XX XX s odhalením na intímnych miestach dolnej časti tela s názvom „dedova alexandra“, G. devinka“, a iné“

obžalovaný nepoprel spáchanie skutku [§ 257 ods. 1, písm. c) TP], z odôvodnenia nevyplýva dôvod, pre ktorý bola aplikovaná neskúsenosť poškodenej

Trestný čin podľa § 201/1,2b TZ

závažnejší spôsob konania – tieseň, odkázanosť

- OS NI (rozsudok z 29.4.2019)

*od presne nezisteného obdobia pred letnými prázdninami v roku 2016 do XX.X.XXXX, kedy maloletá poškodená Z.S, nar. XX.X.XXXX nadobudla vek XX rokov, v mieste trvalého bydliska v Y. A. v rodinnom dome na X. ul. č. XX, opakovane dva až trikrát týždenne v nočných hodinách sexuálne zneužíval svoju maloletú dcéru Z.S., ktorá s ním bývala v spoločnej domácnosti a bola **žiačkou základnej školy**, tým spôsobom, že potom čo maloletá poškodená zaspala v jej detskej izbe, prichádzal k jej posteli a ľahol si k nej, vyzliekal jej spodný diel pyžama, dotýkal sa jej a hladil ju po celom tele a na intímnych miestach, bozkával ju na tvár a po celom tele vrátane intímnych miest, zasúval jej prsty do pošvy, obnažil sa a dotýkal sa pohlavným údom o jej obnažené telo, dával jej ruky na svoj pohlavný úd, ľahol si na poškodenú a pohyboval sa na jej tele, napriek odporu maloletej, ktorá ho **kopala** a plakala,*

Trestný čin podľa § 201/1,2a TZ

závažnejší spôsob konania – tieseň, odkázanosť

▪ t e d a

- osobu mladšiu ako pätnásť rokov iným spôsobom sexuálne zneužil, čin spáchal závažnejším spôsobom konania, po dlhší čas, **využitím tiesne, neskúsenosti a odkázanosti**, na chránenej osobe, ktorou je blízka osoba a odkázaná osoba,

▪ t ý m s p á c h a l

- zločin sexuálneho zneužívania podľa § 201 odsek 1, odsek 2 písmeno a), písmeno b) Trestného zákona, s použitím § 138 písmeno b), písmeno g) Trestného zákona, § 139 odsek 1 písmeno c), písmeno d) Trestného zákona, § 127 odsek 4, odsek 9 Trestného zákona.

Trestný čin podľa § 201/1,2a TZ

závažnejší spôsob konania - tieseň

- Tiesňou sa rozumie mimoriadne nepriaznivá situácia poškodeného vyvolaná určitou, i prechodnou naliehavou potrebou, ktorej uspokojenie nie je v možnostiach poškodeného.
- Môže ísť o nepriaznivé osobné pomery (napr. vážne zdravotné problémy), vzťahové pomery (napr. silné rozrušenie z nešťastnej lásky) vrátane rodinných problémov (napr. rozpad manželstva), majetkové pomery (napr. neschopnosť splácať úver, stav hmotnej núdze) alebo iné (napr. neschopnosť vysporiadať sa s pracovným zaťažením).
- Tiesňou nie je psychické donútenie (ide o nátlak podľa § 122/7 TZ) alebo násilie, hrozba bezprostredného násillia.

Trestný čin podľa § 201/1,2a TZ

závažnejší spôsob konania – odkázanosť

Odkázaná osoba (§ 127 ods. 9 TZ) - ako poškodená

- **výchovou, výživou, hmotným alebo iným zaopatrením alebo starostlivosťou je odkázaná na páchatel'a** = stav, v ktorom sa osoba nemôže slobodne rozhodovať, pretože je v určitom smere odkázaná na páchatel'a a páchatel' nedostatok úplnej slobody rozhodovania využíva k realizácii svojich zámerov. Ak by tejto odkázanosti nebolo, poškodená osoba by sa mu nepodriadila. Nemusí ísť o odkázanosť z právneho pomeru určeného zákonom, ale **stačí faktický pomer závislosti** (Rt 47/1953 – tu išlo o druhu matky dieťaťa, hoci bolo samostatne zárobkové činné, ale ho vychovával)
- **Odkázanosť nie je možné odvodzovať od ojedinelého konania páchatel'a** (napr. pri ojedinelom zverení dieťaťa do výchovy páchatel'a – Rt 17/1982, s. 241).

Trestný čin podľa § 201/1,2a TZ závažnejší spôsob konania – odkázanosť

Odkázaná osoba (§ 127 ods. 9 TZ) - ako poškodená – vzťah napríklad

- **učiteľa a žiaka** (akýkoľvek učiteľ, tréner a pod. počas školskej dochádzky, záujmovovo-výchovnej činnosti, počas školských výletov, súťaží, športových zápasov a pod.)
- dlžníka a veriteľa
- zamestnanca a zamestnávateľa (napr. vtedy, ak zamestnanec z objektívnych a subjektívnych dôvodov – vysoká nezamestnanosť v regióne, zdravotný stav zamestnanca, starostlivosť o deti – nemôže v prípade neadekvátnych požiadaviek zo strany zamestnávateľa situáciu zmeniť zmenou zamestnania, ale je nútený sa zamestnávateľovi podriaďovať, aby si udržal zamestnanie a tým i mzdu)
- **rodičov a dieťaťa** (vrátane druha, manžela)
- opatrovníka a osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony
- príslušníka väzenskej stráže a odsúdeného
- **vychovávateľa a vychovávaného** (napr. chovanca výchovného ústavu)
- prenajímateľa a nájomcu (napr. ak prenajímateľ núti nájomcu sa vystáňovať nedovoleným spôsobom – odpojením zdroja tepla a tento je v tiesni - nemá možnosť iného bývania)
- výnimočne i medzi manželmi (Rt 23/1980)

Trestný čin podľa § 201/1,2a TZ závažnejší spôsob konania – na viacerých osobách

- OS v kraji Prešov (uznesenie z 23.10.2019 – páchateľ zomrel) – obžalovaný pre TČ podľa § 201 ods. 1, ods. 2 písm. a) s poukazom na § 138 písm. j) **najmenej tri osoby**
- v presne nezistenom období roka 2016 v obci Čaklov, okres Vranov nad Topľou sa zoznámil s maloletými **T..B., M., XX.XX.XXXX, Q. Č. XXX, F..R., M., XX.XX.XXXX, Q. Č. XXX J. Y..B., M., XX.XX.XXXX, Q. Č. XXX**, ktoré následne **zlákal na stretnutia pri miestnej pekárni**, ktoré si s nimi dohadoval s tým, že sa zabavia, odkiaľ ich opakovane **viackrát odviezol na doposiaľ nezistených motorových vozidlách do areálu letiska - Cemerné**, okres Vranov nad Topľou a do Michaloviec, časti Močarany, do rodinného domu popisného čísla XX, kde ich opakovane sexuálne zneužil a to tým spôsobom, že využitím ich bezbrannosti po podaní alkoholických nápojov, po tom, ako sa na jeho pokyn vyzliekli, ich ohmatával na prsiach a hladkal po rôznych erotogénnych zónach, pričom na jeho popud tiež na ňom vykonali J.B., M., XX.XX.XXXX, F..R., M., XX.XX.XXXX, J. Y..B., M., XX.XX.XXXX, orálny styk, i napriek tomu, že mal vedomosť o tom, že hore uvedené maloleté nedovърšili 15 rokov svojho veku,

Trestný čin podľa § 201/1,2b TZ chránená osoba

na chránenej osobe [dieťa nie - § 139 písm. a) TZ]

- *tehotná žena* – písm. b),

- *blízka osoba* – písm. c),

- *odkázaná osoba* – písm. d),

- *chorá osoba* – písm. f)

trestný čin musí byť spáchaný

v súvislosti s postavením alebo

stavom chránenej osoby

Blízka osoba = príbuzný v priamom rade, osvojiteľ, osvojenec, súrodenec, manžel, iné osoby v rodinnom alebo obdobnom pomere, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, právom pociťovala ako ujmu vlastnú (§ 127/4 TZ)

Bývalý manžel, druh, bývalý druh, **rodič spoločného dieťaťa** a **osoba, ktorá je vo vzťahu k nim blízkou osobou podľa ods. 4**, ako aj osoba, ktorá s páchateľom žije alebo žila v spoločnej domácnosti (§ 127/5 TZ)

Trestný čin podľa § 201/1,2b TZ chránená osoba

- OS v kraji Prešov (rozsudok z 26.4.2019)
- Obžalovaný **I. W.** uznaný vinným zo spáchania pokračujúceho zločinu sexuálneho zneužívania podľa § **201 ods. 1, 2 písm. b)** Tr. zák., ktorý spáchal tak, že –
- v presne nezistené dni v nočných hodinách v období od 01.07.2017 do 07.07.2017 a tiež v období od 10.08.2017 do 18.08.2017 v byte č. XX na X. poschodí obytného domu č. XXX/XX na ulici kpt. D. v O. najmenej dvakrát sexuálne zneužil maloletú **P. Š.**, nar. 02.03.2008, tak, že ju najprv prinútil vypiť alkohol, **na počítači prehrával videá s pornografiou, ktoré s ním mala maloletá pozerať**, počas toho sa **vyzliekol a vyzliekol aj maloletú, ohmatával ju v rozkroku a následne ho mala maloletá uspokojovať rukou a orálne.**
- **Aká forma chránenej osoby?** **Chýba úvaha o TČ podľa § 201b TZ !!!**

Trestný čin podľa § 201/1,2b TZ

chránená osoba

- OS LV – dcéra manželky páchatel'a
- OS ZH – poškodená žila v spoločnej domácnosti s páchatel'om
- OS TN – vnučka páchatel'a
- OS BA III – dcéra páchatel'a
- OS KK – nevlastné sestry páchatel'a
- OS NI – dcéra páchatel'a
- OS TV – poškodená bola súdom zverená do náhradnej osobnej starostlivosti páchatel'a (žila v spoločnej domácnosti)
- OS PP – švagriná páchatel'a (rodinný pomer)

Trestný čin podľa § 201/1,3 TZ

ťažká ujma na zdraví

- OS v kraji Nitra (rozsudok z 29.4.2019) páchatel' uznaný vinným len za § 201/1,2a,b) TZ
- Závery znaleckého **psychologického (?)** posudku: *7 rokov NEPO*
- Udalosť, ktorá je predmetom vyšetrovania, spôsobila u poškodenej celkovú traumatizáciu jej osobnosti **s prejavmi príznakov posttraumatickej stresovej poruchy** (znovuprežívanie obťažovania otcom formou flešov spojené s intenzívnym strachom, pocitmi bezmocnosti a hrôzy - nočné desy, pri popise traumatizujúcich zážitkov sa objavujú búrlivé afektívne reakcie doprevádzané vegetatívnymi príznakmi - červenanie, blednutie, potenie, dýchavičnosť, plač, pocity úzkosti a celkové depresívne ladenie osobnosti s útlmom aktivity - prejavy smútku, trúchlenie nad stratou kontaktu so súrodencami, s rodinou). S poukazom na uvedené znalec konštatuje, že **poškodená nutne vyžaduje intenzívnu terapiu zameranú na zmiernenie a odstránenie príznakov posttraumatickej stresovej poruchy** a celkové racionálne zvládnutie daného problému ako aj že už toho času podlieha sebaobviňovaniu za terajší stav.

Trestný čin podľa § 201/1,3 TZ

ťažká ujma na zdraví

zmrzačenie, strata alebo podstatné zníženie pracovnej spôsobilosti, ochromenie údu, strata alebo podstatné oslabenie funkcie zmyslového ústrojenstva, poškodenie dôležitého orgánu, zohyzdenie, vyvolanie potratu alebo usmrtenie plodu, mučivé útrapy alebo **porucha zdravia trvajúca dlhší čas**

Posttraumatická stresová porucha – ako ťažká ujma na zdraví (NS ČR sp. zn. **5 Tdo 251/2005** – zväčša bude súvisieť s násilnými aktami – pri znásilnení, sex. násilí; **8 Tdo 751/2017** = nestačí zistenie o jej pretrvávaní po relatívne dlhú dobu, ale je nutné, aby predstavovala veľmi citeľnú ujmu v obvyklom spôsobe života – bránila i v plnení školskej dochádzky).

Aktuálne podané dovolanie NŠZ vo veci znásilňovania maloletej – 1NZO 5114/2018 z 10. októbra 2018. Jej príznaky by mala obsahovať aj skutková veta. Znalecký posudok musí obsahovať popis konkrétnych prejavov posttraumatickej stresovej poruchy (6 Tdo 320/2018).

Trestný čin podľa § 201/1,3 TZ

ťažká ujma na zdraví

- uznesenie NS ČR ze dne 27. 3. 2018, sp. zn. [6 Tdo 320/2018](#)
- **Znalecký posudek z oboru zdravotníctví, odvětví psychiatrie, musí obsahovat popis konkrétních projevů posttraumatické stresové poruchy u poškozeného, tj. uvedení skutečností, v jakých sférách života poškozeného se tato porucha projevila a po jakou dobu a v jaké intenzitě ho omezila v obvyklém způsobu života. Takto musí být zadavatelem znalecký úkol vymezen. Nestačí jen znalcovo konstatování, že v důsledku jednání obviněného tato posttraumatická stresová porucha u poškozeného nastala. Jen při zodpovězení těchto otázek lze totiž rozhodnout, zda se tato posttraumatická stresová porucha projevila jako vážná porucha zdraví (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 29/2018 Sb. rozh. tr.).**

Trestný čin podľa § 201 TZ

súbehy

- v prvom rade je potrebné rozlíšiť, či ide o jeden skutok (je tomu tak aj v prípade právnej jednoty skutku – pokračovací, hromadný alebo trváci TČ)
- potom zistiť, či nejde o zdanlivý súbeh – vtedy, ak je tu vzťah špeciality, subsidiarity, faktickej konzumpcie, opilstvo
- a ak ide o súbeh – rozlíšiť, či je namieste jednočinný súbeh alebo viacčinný súbeh
  - *Je to mimoriadne dôležité pre uznanie viny ako aj uloženie trestu.*

Trestný čin podľa § 201 TZ

súbehy

Rozhodnutie NS SR

- **Rt 116/2012**
- *Ak je jednočinný súbeh dvoch alebo viacerých trestných činov podľa znakov ich základných skutkových podstát možný, avšak tá istá okolnosť podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby duplicitne, bude táto okolnosť v rámci súbežnej kvalifikácie činu použitá ako okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby len pri aplikácii toho ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona, ktorého kvalifikovanej skutkovej podstate zodpovedá vyššia trestná sadzba oproti inej konkurujúcej sadzbe, resp. ustanoveniu. Keďže ide o ten istý čin (skutok) a tú istú skutkovú okolnosť, výška trestnej sadzby bude určujúcim kritériom vzťahu špeciality, ktorý determinuje výber právnej kvalifikácie trestného činu.*

Trestný čin podľa § 201 TZ

súbehy

- NS SR 3 Tdo 55/2013

„v presne nezistenom čase od júla 2010 v mieste bydliska maloletej N. D., nar. X., v byte v M. na M. ul. č. X. túto opakovane sexuálne zneužíval najmä tým, že ju **cez oblečenie chytal v rozkroku, na prsiach a za zadok, ohmatával ju aj nahú, bozkával jej prirodzenie**, a keď **pri tom maloletá volala matku, dal jej ruku na ústa a prikazoval jej, aby bola ticho**, pričom mal vedomosť o veku maloletej; v tom istom časovom rozpätí na tom istom mieste maloletú N. D. najmenej **raz udrel dlaňou po tvári, pričom jej povedal, že ak niekomu o jeho konaní povie, opäť ju zbije**“

Trestný čin podľa § 201 TZ

Odsúdený za - **v jednočinnom súbehu !!! – (Rt 46/2013 - § 189 a § 367)**

- zločin sex. zneužívania podľa § 201/1, 2a) TZ s poukazom na § 138 písm. d) TZ (**násilím**, hrozbou bezprostredného násillia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy) (7-12 r.)
- zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b) TZ – na chránenej osobe (4-10 r.)

NS SR vyhovel dovolaniu odsúdeného a zrušil napádané rozhodnutia (OS, KS), lebo „**násillie**“ **bolo pričítané dvakrát**.

„**Určítú okolnosť ako prísnejší kvalifikačný znak je pri jednočinnom súbehu viacerých trestných činov možné použiť len vtedy, ak nie je obsiahnutá v základnej skutkovej podstate (teda tu pri posúdení skutku aj ako trestného činu vydierania).**“

Trestný čin podľa § 201 TZ

súbehy - konšpirácia

- Ak by uvedené stanovisko NS SR sa uplatnilo aj pri trestných činoch sexuálnej povahy, mohli by nastať nasledujúce modality:
- 1. znásilnenie dieťaťa a súčasne vykonanie análneho styku na dieťati – jednočinný súbeh je možný (Rt 119/2014) – potom by musel byť znak na chránenej osobe pričítaný len pri jednom z týchto trestných činov – trestné sadzby sú rovnaké – napr. by išlo o TČ podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. b) TZ v jednočinnom súbehu s TČ iba podľa § 200 ods. 1 TZ
- 2. sexuálne zneužitie dieťaťa (vykonanie dobrovoľnej súlož), na ktoré ihneď bezprostredne nadväzujú nedobrovoľné sexuálne praktiky (násilím vykonaný análny styk) – ide o jednočinný súbeh – potom by išlo len o sexuálne zneužitie? – vek – chránená osoba je totiž znakom základnej skutkovej podstaty podľa § 201 TZ a l e b o - ak vykoná súlož s osobou mladšou ako 15 rokov napr. jej otec – môže byť § 201/1,2b TZ v súbehu s TČ podľa § 203 ?

Trestný čin podľa § 202 a § 203

súbehy - konšpirácia

- KS KE (rozsudok z 12.9.2019) – uznaný vinným podľa § 202/1a) a § 203/1,2
- - pohl dieťa k mimomanželskej súložii a takéto dieťa je zverené do jeho starostlivosti alebo pod jeho dozor alebo odkázaná osoba (1-5) nebude
- - vykonal súlož s príbuzným v priamom rade a spáchal čin na chránenej osobe (1-5)
  - dieťa + blízka osoba + odkázaná osoba
- dňa 29. januára 2017 v čase medzi 16.33 hod. až 17.45 hod. v I., okres S., ako otec mal. C. S., nar. XX. X. XXXX, ktorá je od roku 2006 v ústavnej starostlivosti v zariadení Q. Z. C. C. I., dcéru sexuálne zneužil tak, že keď ju odprevádzal z povolenej vikendovej návštevy, po vystúpení z vlaku na železničnej zastávke I. v čase o 16.33 hod., jej navrhol prechádzku a v lesnom poraste v blízkosti lokality zvanéj N. V. jej vyzliekol nohavice a nohavičky, strčil jej prst do pošvy a následne ju oprel o strom, rukami ju zozadu objal a napriek tomu, že poškodená namietala, aby to nerobil, že je jeho dcéra, vykonal na nej zozadu súlož a následne v čase o 17.45 hod. ju odprevadil do objektu domova sociálnych služieb

Trestný čin podľa § 201/1 TZ

súbehy

- **Česká právna prax:** „Zákaz dvojitého pripočítania tej istej okolnosti platí len pri posudzovaní okolností v rámci skutkovej podstaty toho istého trestného činu. Neuplatňuje sa pri úvahách o možnosti jednočinného súbehu trestných činov v tom smere, že okolnosť ktorá je znakom jedného zo zbiehajúcich sa trestných činov, by nemohla zároveň podmieňovať použitie vyššej trestnej sadzby u iného zbiehajúceho sa trestného činu, napr. typicky spáchanie trestného činu ohrozovania pod vplyvom návykovej látky podľa § 274 ods. 1 TrZ môže byť zároveň hodnotené ako „porušenie dôležitej povinnosti uloženej podľa zákona“ v zmysle § 147 ods. 2 TrZ, ak dôjde pri jazde opitého vodiča k dopravnej nehode spojenej so spôsobením ťažkej ujmy na zdraví“. (Zdroj: Šámal, P. a kol. Trestní zákoník, I. diel, s. 449, Rt 3/1976-I.).

Trestný čin podľa § 201 TZ

súbehy

- V roku 2019 bol trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 TZ spáchaný **v jednočinnom súbehu** s iným trestným činom postihovaný len **v málo trestných veciach**. Napr.
- OS MT (rozsudok z 9.7.2019) obžalovaný oslobodený, ale bol obžalovaný za TČ podľa § 201/1,2a) TZ (neskúsenosť, sesternica nebola posúdená ako chránená osoba) v jednočinnom súbehu s TČ podľa **§ 211/1a) TZ**
- **Viacčinný súbeh** bol identifikovaný vo viacerých prípadoch, napr.
  - OS LV - § 201 a § 202
  - OS TN - § 201 a § 368 = natáčal svoju manipuláciu s orgánmi vnučky
  - OS BA III - § 201 a § 208

Trestný čin podľa § 201 TZ

súbehy – o súbeh akých TČ ide?

- od presne nezisteného dňa **roku 2011 do 21.02.2014** v priestoroch rodinného domu v obci E. C. - O., A., v tom čase maloletú K. K., nar. XX.XX.XXXX, dcéru jeho manželky S. L., s ktorou žil v spoločnej domácnosti, **rukou hladkal** po stehnách z vnútornej a vonkajšej strany, **v rozkroku** aj napriek tomu, že sa maloletej K. K. toto správanie nepáčilo a bolo jej to nepríjemné, neskôr sa jeho konanie stupňovalo tým spôsobom, že od presne nezisteného dňa maloletej povedal, aby sa obliekla do pyžama a išla si k nemu ľahnúť do spálne, kde ju začal rukou **hladkať po zadku, chytať na intímnych miestach, aj ona ho musela chytať na intímnych miestach**, a neskôr jej povedal, aby si dala dole pyžamové nohavice, **hladkal ju medzi nohami v oblasti pošvy a kazal, jej aby aj ona jeho hladkala na intímnych miestach**, a takto sa navzájom sexuálne uspokojovali, povedal, aby ho chytala za pohlavný úd a pohlavne ho uspokojovala a v neskoršom období chcel, aby si dala pohlavný úd do úst a **orálne ho uspokojovala**, v presne nezistených dňoch v mesiaci **február 2014** sa s poškodenou K. K. **pokúsil vykonať súlož takým spôsobom, že sa pokúsil zasunúť svoj pohlavný úd do jej pošvy**, ale na koľko ju to bolelo, čo mu povedala a odsúvala ho, nedošlo k súloži, pričom vyššie uvedené praktiky vykonával s maloletou najmä v čase, keď matka nebola doma a najmä počas nočných pracovných zmien matky

Trestný čin podľa § 201 TZ

súbehy

- OS v kraji Nitra (rozsudok z 15.11.2018) – uznaný vinným zo zločinu sex. zneužívania podľa **§ 201/1, 2, a, b) TZ** s poukazom na § 138/b) a § 139 ods. 1 písm. c) a prečin sexuálneho zneužívania podľa **§ 202/1a) TZ** – úhrnný trest OS **3 roky s podmieneným odkladom** na skúšobnú dobu 4 rokov za súčasného probačného dohľadu + zákaz priblížiť sa k poškodenej + príkaz zúčastniť sa na psychologickom poradenstve
  - **Odvolyvanie obžalovaného a prokurátora**
- KS Nitra** (rozsudok z 19.6.2019) – zrušený rozsudok vo výroku a treste a uložený podľa § 201 ods. 2 TZ s prihliadnutím na poľahčujúcu okolnosť uvedenú v § 36/j) TZ a s prihliadnutím na priťažujúcu okolnosť uvedenú v § 37/h) TZ postupom podľa § 38/2 TZ za použitia § 41/1 TZ a § 39/1,3d) TZ úhrnný trest odňatia slobody vo výmere **4 (štyri) roky**. Podľa § 48/2a) TZ sa na výkon trestu OS zaraďuje do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. + Odvolanie obžalovaného zamietnuté.

Trestný čin podľa § 201 TZ

rozhodnutia odvolacích súdov

- **KS Prešov** (rozsudok z 5.9.2019) na základe odvolania obž. zrušil výrok o treste, nakoľko OS opomenul trest OS v trvaní 10 rokov uložiť ako trest súhrnný
- **KS Prešov** (uznesenie z 27.11.2019) zamietol odvolanie prokurátora voči rozsudku OS KK, ktorým oslobodil obžalovaného spod obžaloby (§ 201/1) – dôkaz – *výpoveď poškodenej maloletej z prípravného konania súd nepripustil pre chýbajúce poučenie!!!* Na HP odmietla vypovedať (družka obžalovaného)
- **KS BA** (rozsudok z 3.10.2019) na základe odvolania obž. zrušil výrok o treste – konštatoval, že TČ podľa § 208 a podľa § 201 TZ **boli spáchané v jednočinnom súbehu** a preto nemožno aplikovať asperačnú zásadu

Trestný čin podľa § 201 TZ

rozhodnutia odvolacích súdov

NS SR 2Tz 38/2005 viacčinný súbeh

- I. Podstatou skutku je konanie ako prejav vôle navonok. Za jeden skutok možno považovať len také prejavy vôle páchatel'a navonok, ktoré sú pre následok v trestnom práve relevantné, kauzálne a pokiaľ sú pokryté zavinením.
- Ak ide o viac následkov, jednota skutku bude zachovaná v prípade, že všetky následky boli spôsobené aspoň sčasti jedným konaním.
- II. Príčinou trestnoprávne relevantného následku predpokladaného skutkovou podstatou trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona je zásadne iné konanie obvineného tvoriace podstatu skutku ako konanie naplňajúce znaky trestných činov sexuálneho zneužívania podľa § 201 Trestného zákona a ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 211 ods. 1 písm. a) Trestného zákona.

Trestný čin podľa § 201 TZ

rozhodnutia odvolacích súdov

- KS Trenčín (uznesenie zo 17.9.2019) zamietnuté odvolanie prokurátora proti oslobodzujúcemu výroku – poškodená, hoci usvedčovala páchateľa, nevierohodná – sklon ku klamstvu, požívanie drog, alkoholu, uložená ústavná výchova – nepreukázané sex. zneužívanie
- KS Prešov (rozsudok z 24.7.2019) na základe odvolania obž. zrušený rozsudok v celom rozsahu – OS PP posúdil žalovaný útok ako súčasť pokračovacieho trestného činu sex. zneužívania (v Martine a Lučenci) a uložil spoločný trest – KS skonštatoval, že **nejde o pokračovanie**, lebo chýba objektívna súvislosť v čase (skutok v Martine – máj 2015; v Lučenci 17.6.2016 a v Poprade koncom roka 2016). KS uložil súhrnný trest.
- KS TT (uznesenie z 18.7.2019) – zamietnuté odvolanie prokurátora voči oslobodzujúcemu výroku – nevierohodná poškodená, hoci sa podrobila detektoru lži, konfrontácie s obž., znaleckému skúmaniu

Trestný čin podľa § 201 TZ

rozhodnutia odvolacích súdov

- **KS Trenčín** (uznesenie zo 17.7.2019) zamietnuté odvolanie obž. i prokurátora prokurátor namietal, že obž. nespáchal trestné činy v zmenšenej pričetnosti, v dôsledku čoho mu bol ukladaný trest podľa § 39/2c) TZ – KS = sexuálna úchylka je duševnou poruchou a odôvodňuje zmenšenú pričetnosť

KS KE (rozsudok zo 17.6.2019) na základe odvolania prokurátora zrušený výrok o treste – OS SNV uložil za TČ podľa § 201/1 TZ (3 až 10 rokov) iba 1 rok NEPO, KS 2 roky NEPO, lebo trest bol nezákonný (uplatnené stanovisko NS SR č. 44/2017 – mimoriadne zníženie trestu OS podľa § 39/2d,4 TZ možno aplikovať aj na uznanie viny podľa § 257/1 písm. b, c) TP) – OS porušil

KS NI (rozsudok z 19.6.2019) na základe odvolania prok. zrušený výrok o treste, odvolanie obž. zamietnuté – OS – OS PO; KS – 4 roky NEPO

Trestný čin podľa § 201 TZ

ukladanie trestov

- TREST = v podstate ukladaný samostatne **len trest OS** (podmienečný alebo nepodmienečný)
- POVINNOSTI = **najčastejšie** podľa § 51/4h) TZ (podrobiť sa počas skúšobnej doby v súčinnosti s probačným a mediačným úradníkom programu sociálneho výcviku alebo inému výchovnému programu), podľa § 51/2,4a) TZ (povinnosť nepriblížiť sa k mal. na vzdialenosť menšiu ako 5 metrov a nezdržiavať sa v blízkosti obydľia alebo na mieste, kde sa táto osoba zdržuje alebo ktoré navštevuje), podľa § 51/2, 4i) TZ (podrobiť sa v skúšobnej dobe psychoterapii alebo zúčastniť sa na psychologickom poradenstve), **v 3 prípadoch aj podľa § 51/4e) TZ (osobne alebo verejne sa ospravedlniť poškodenému,** ktorý s páchatel dobrovoľne súložil)
- OBMEDZENIA podľa § 51/2,3f) TZ – zákaz kontaktovať mal. prostredníctvom el. komunikačnej služby alebo inými obdobnými prostriedkami
- v niekoľkých prípadoch *ochranné sexuologické liečenie* [§ 73/2a) alebo c) TZ]

Trestný čin podľa § 201 TZ

ukladanie trestov

- OS v kraji Banská Bystrica (rozsudok z 29. 5. 2019) – ale i ďalšie sudy
  - „Páchatel sa odsudzuje
- Podľa § 200 ods. 2 TZ v spojitosti s § 36 písm. l), § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, § 41 ods. 2, § 42 ods. 1 Trestného zákona **na úhrnný a súhrnný trest** odňatia slobody vo výmere 9 (deväť) rokov.
- *Rt 7/2013 = Ak ide o spáchanie dvoch trestných činov v reálnom súbehu prerokovaných v dvoch samostatných konaniach, v prípade ukladania súhrnného trestu podľa § 42/1 TZ súd vo výroku o treste neuvedie, že sa tento trest ukladá aj ako „úhrnný“, lebo súhrnný trest sa ukladá podľa zásad trestu úhrnného, ktorého uloženie by bolo aktuálne vtedy, ak by sa viedlo spoločné konanie v súdnej fáze trestného stíhania o oboch skutkoch. Vždy sa však uvedie, či sa súhrnný trest podľa § 42 ods. 1 TZ ukladá s použitím § 41 ods. 1 alebo § 41 ods. 2 TZ.*

Trestný čin podľa § 201 TZ

rozhodnutia prokurátorov

- V roku 2019
- najčastejšie zastavené TS podľa § 215/1e) TP (pre nepričetnosť), spravidla navrhované uloženie OL – psychiatrického, sexuologického,
- zastavené TS z dôvodu, že obvinený zomrel (§ 215/1d TP)
- zastavené TS podľa § 215/1c TP – nepochybné, že skutok nespáchal obvinený – u poškodených bol síce potvrdený aktívny pohlavný život, avšak po vznesení obvinenia odmietol obvinený vypovedať a aj poškodená odmietla vypovedať pre príbuzenský pomer k obvinenému (v prvom prípade) alebo zmenila výpoveď (v druhom prípade)
- postúpené na priestupok proti občianskemu spolunažívaniu (cca 20 minút v spálni obchytával vnučku po stehnách, rukách, prsiach, bozkával po lícach a prestal po príchode matky maloletej) – OP ZA - nebolo intenzívne

Trestný čin podľa § 201a TZ

niektoré súdne rozhodnutia v roku 2019

- OS MA (TR z 30.8.2019)
- „od doposiaľ nezisteného obdobia do cca 17.00 hod. dňa 04.02.2017 prostredníctvom internetovej stránky www.pokec.sk vystupujúcim pod nickom „X.“ zasielal mal. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom D., I. XXX/XXX vystupujúcim pod nickom „L“ fotografie s nahým prirodzením mužského pohlavia, ďalej prostredníctvom RP pošty si dohodli osobné stretnutia, ku ktorým došlo v S. tak, že obvinený vyzdvihol mal. B. v S. a išli spoločne na osobnom motorovom vozidle VW Passat na odľahlé miesto Stupavy pri Artézskej studni, kde obvinený pri jednom zo stretnutí mal. B. začal bozkávať na krk a chytať ho za ruky“*

Je úmysel sex. zneužitia dostatočne zachytený?

Mohlo by ísť o § 211?

Trestný čin podľa § 201a TZ

niektoré súdne rozhodnutia z roku 2019

- KS KE (rozsudok z 10.6.2019) – veľa dielčích skutkov – učiteľ na Obch. akad.
- **od septembra roku 2017 do 02.04.2018** prostredníctvom školskej stránky "edupage" a následne aplikácie "messenger" na sociálnej sieti "facebook" kontaktoval maloletú K. G., nar. XX.XX.XXXX, viedol s ňou dvojzmyselnú komunikáciu so sexuálnymi narážkami, najmenej v 1 prípade jej zaslal tzv. gif s pornografickou tematikou, v ktorom bol zobrazený orálny styk muža a ženy, a postupom času, najmä **od 18.05.2018** maloletej opakovane a intenzívne zasielal sms správy so značne vulgárnym a intímnym obsahom, v ktorých jej **kládol otázky týkajúce sa sexuálnych aktivít, ktoré by bola ochotná vyskúšať s ním**, dožadoval sa osobných stretnutí mimo vyučovacích hodín, ktorým sa maloletá zo strachu snažila vyhnúť a dňa **31.05.2018** si s ňou vynútil stretnutie v školskej knižnici, kde ju oprel o stenu, **ohmatával na rôznych častiach tela a proti jej vôli jej ťahal ruku k svojmu pohlavnému údu, rukou jej išiel medzi nohy** a od ďalšieho konania upustil pod príslubom ďalšieho stretnutia

Trestný čin podľa § 201a TZ

niektoré súdne rozhodnutia z roku 2019

- OS KN (TR z 13.3.2019)
- dňa 28.októbra 2018 v čase okolo 19:17 hod z presne nezisteného miesta v Komárne z mobilného telefónu značky Lenovo, model:K10a40, čiernej farby s telefónnym číslom 0907 395 750 cez sociálnu sieť facebook.com prostredníctvom aplikácie „Messenger“ **navrhol** maloletému M. Sz., nar. XX. marca XXXX, aby prišiel k nemu domov na adresu Ul. R. Y. č. XXXX/X v Komárne **za účelom súlože maloletého M. Sz. s iným dospelým mužom**, s tým, že táto bude nahrávaná na kamerový záznam za peňažnú odmenu vo výške 6.500 Eur, pričom v skutočnosti chcel mať sexuálny styk s maloletým M. Sz. on sám,

Trestný čin podľa § 201a TZ

niektoré súdne rozhodnutia z roku 2019

- OS BA III (rozsudok z 6.2.2019) skutok kvalifikovaný ako **súbeh TČ výroby DP podľa § 368/1,2a,b) TZ s TČ podľa § 201a TZ**
- *vystupujúc pod menom „A. T.“ od presne nezisteného času v mesiaci apríl až máj 2018 a z presne nezisteného miesta kontaktoval prostredníctvom sociálnych sietí: www.facebook.com, mobilnej aplikácie snapchat a sociálnej siete www.instagram.com maloletú M.. T., U.. XX.XX .XXXX, pričom s touto viedol komunikáciu sexuálneho a vulgárneho charakteru a neskôr od maloletej žiadal fotky obnažených častí tela a genitálií, ktoré mu poslala, avšak neskôr si obvineného postupne ako ju kontaktoval cez vyššie uvedené sociálne siete blokovala... okrem iného sa obvinený 2-krát dotazoval maloletej, či pôjdu spolu von, obvinený maloletej zasielal fotografie svojho pohlavného údu, čím týmto konaním zneužil maloleté dieťa*

Trestný čin podľa § 201a TZ

teória groomingu

- Do slovenského Trestného zákona bola Smernica 2011/93/EÚ implementovaná zákonom **č. 204/2013 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony a tento nadobudol účinnosť **1. augusta 2013.**
- Závazok členských štátov trestne stíhať návrh dospeléj osoby uskutočnený pomocou informačných a komunikačných technológií na stretnutie s dieťaťom s cieľom ho sexuálne zneužiť alebo vyrobiť s ním detskú pornografiu bol premietnutý do novej skutkovej podstaty prečinu sexuálneho zneužívania podľa § 201a Trestného zákona.
- Čoraz častejšie sa však vyskytujú názory, že nešlo v tomto smere o vydarenú transpozíciu, dokonca niektorí odborníci ju považujú v podmienkach Slovenskej republiky za transpozíciu nadbytočnú.

Trestný čin podľa § 201a TZ

teória groomingu

- Podľa článku 6 ods. 1 Smernice 2011/93/EÚ členské štáty prijímú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby sa toto úmyselné konanie považovalo za trestný čin: **Návrh dospelých osoby uskutočnený pomocou informačných a komunikačných technológií** na stretnutie s dieťaťom, ktoré nedosiahlo vek, v ktorom je spôsobilé dať súhlas na pohlavný styk, s cieľom spáchať niektorý z trestných činov uvedených v článku 3 ods. 4 a článku 5 ods. 6, **ak po tomto návrhu nasledovali faktické činy vedúce k takému stretnutiu**, sa trestá odňatím slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej jeden rok.

Trestný čin podľa § 201a TZ

teória groomingu

- Podľa článku 23 Lanzarotského dohovoru každá zmluvná strana prijme potrebné legislatívne a iné opatrenia, aby postihovala ako trestný čin **úmyselný návrh dospelých osoby stretnúť sa s dieťaťom, ktoré nedosiahlo vek podľa článku 18 ods. 2, prostredníctvom informačných a komunikačných technológií** s cieľom spáchať na ňom trestný čin uvedený v článku 18 ods. 1 písm. a) alebo článku 20 ods. 1 písm. a), **ak po tomto návrhu nasledovali skutočné úkony vedúce k takému stretnutiu**.

Trestný čin podľa § 201a TZ

k pojmu grooming

- Grooming (z anglického groom – pripraviť sa, upraviť sa) sa definuje ako **zámerné vytváranie dôverného vzťahu medzi agresorom a jeho obeťou, resp. vytváranie vhodnej situácie s úmyslom mať následný sexuálny kontakt**. Ide teda o špecifické konanie, psychologickú manipuláciu zo strany groomera, ktorá má v obeti vyvolať falošnú dôveru a prinútiť ju k osobnej schôdzke, ktorej cieľom je spravidla jej sexuálne zneužitie. Môže ísť o vyhľadávanie a kontaktovanie detí na dvore, na uliciach, na ihriskách, v škole a podobne. Kontaktovanie môže byť nielen priame – **osobné** (tvárou v tvár obeť), ale aj nepriame **prostredníctvom rôznych komunikačných prostriedkov** (napr. zasielaním listov, telefonovaním).

Trestný čin podľa § 201a TZ

k pojmu kybergrooming

- **Kybergrooming** (z anglického online grooming alebo tiež online child grooming) je v podstate ten istý druh konania ako grooming, len sa realizuje **prostredníctvom internetu, mobilných telefónov a ďalších súvisiacich technológií**. Nový pojem kybergrooming vznikol presunutím groomingu do kyberpriestoru, a teda kybergrooming je podmnožinou groomingu.
- Často je viazaný na synchrónne i asynchrónne komunikačné platformy. Elektronickú komunikáciu delíme spravidla na online a offline. Online komunikácie prebieha prostredníctvom počítačovej siete. Online je ten, kto je pripojený k počítačovej sieti, a teda je schopný komunikácie. Synchronná online komunikácie je realizovaná v reálnom čase, kedy musia byť pri komunikácii prítomní obaja komunikujúci v rovnakú dobu (napr. Skype, ICQ, chat, Facebook, Twitter, MySpace, Windows Messenger a podobne). Asynchrónná komunikácia je realizovaná v rôznych časových rámcoch, t. j. bez odozvy v reálnom čase (napr. diskusné fóra, webové nástienky, emaily, SMS a podobne).

Trestný čin podľa § 201a TZ

subjekt trestného činu

- Transpozíciou Smernice 2011/93/EÚ v prvom rade došlo **k narušeniu platnej právnej úpravy o vzniku trestnej zodpovednosti z hľadiska veku**. Podľa ustanovenia § 22 Trestného zákona je trestne zodpovednou osoba, ktorá v čase spáchania trestného činu prekročila štrnásť rok svojho veku a v čase spáchania trestného činu sexuálneho zneužívania podľa § 201 prekročila pätnásť rok svojho veku. **Páchateľom prečinu sexuálneho zneužívania podľa § 201a Trestného zákona sa však môže stať iba osoba staršia ako osemnásť rokov čiže osoba, ktorá nie je dieťaťom. Zákonodarca opomenul doplniť túto novú podmienku trestnej zodpovednosti do všeobecných ustanovení Trestného zákona.**

Trestný čin podľa § 201a TZ

subjekt trestného činu

- **ustanovenie § 201a Trestného zákona sa netýka osôb vekovej kategórie od pätnásť do osemnásť rokov, a to nielen v pozícii páchatela, ale ani v pozícii poškodeného.** Tento trestnoprávny prístup vzbudzuje vážne pochybnosti.
- Prečinom podľa § 201a Trestného zákona sú chránené osoby mladšie ako pätnásť rokov pred nadväzovaním kontaktov zo strany dospelých prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby so zámerom ich **sexuálneho zneužívania alebo výroby detskej pornografie**. **Oba trestné činy, ku ktorým smeruje konanie páchatela, sú zločini, ktorých príprava je trestná.**

Trestný čin podľa § 201a TZ

subjekt trestného činu

- Inak je tomu napr. v Rakúskej republike či Nemeckej spolkovej republike, kde je trestné len štádium pokusu trestného činu. V Poľskej republike je príprava k trestného činu trestná, len pri tých trestných činoch, u ktorých to trestný kódex výslovne pripúšťa. V ČR je trestná príprava len na OZZ. *Týmto krajinám tak nič nebránilo tomu, aby čl. 6 ods. 1 Smernice 2011/93/EÚ prevzali do svojich právnych poriadkov ako samostatný trestný čin a jeho obsah si prispôbili svojej trestnoprávnej politike.*

Trestný čin podľa § 201a TZ

subjekt trestného činu

- návrh páchatela na osobné stretnutie s osobou mladšou ako pätnásť rokov s cieľom jej sexuálneho zneužitia alebo výroby detskej pornografie, predstavuje v slovenskom trestnom práve jednu z foriem prípravy na zločin. Lákaním detí k sexuálnym praktikám si páchatel úmyselne vytvára podmienky pre spáchanie zločinu. Návrhu páchatela na osobné stretnutie s obeťou, ktorého vyjadrením je prečin sexuálneho zneužívania podľa § 201a Trestného zákona dokonaný, spravidla predchádzajú určité etapy/fázy jeho konania, ktorého cieľom je získať si dôveru obeť. *Podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona sa prípravou na zločin rozumie konanie, ktoré spočíva v úmyselnom organizovaní zločinu, zadovážovaní alebo prispôbovaní prostriedkov alebo nástrojov na jeho spáchanie, v spolčení, zhluknutí, návode, objednávaní alebo pomoci na taký zločin alebo v inom úmyselnom vytváraní podmienok na jeho spáchanie.*

Trestný čin podľa § 201a TZ

subjekt trestného činu

- Páchateľ, často pod falošnou identitou, najprv kontaktuje budúce obeť, ktoré si vyberie aj v závislosti od ich internetových profilov, a čaká, ako zareagujú (technika „kobercového tapetovania“). Pozitívna reakcie obeť vedie páchateľa k formovaniu priateľstva, dôvery, pričom sa snaží obeť izolovať. Páchateľ postupne vzbudzuje v obeť pocit najlepšieho priateľa, bezpečia, podpláca ju darmi, rôznymi službami, pričom zároveň hodnotí riziká z jeho prípadného odhalenia. Po navodení exkluzivity ich vzájomného vzťahu nastupuje sexuálna fáza, na začiatku ktorej sú otázky intímneho charakteru, čo je pre deti veľmi zaujímavá a vyhľadávaná téma. Neskôr na požiadanie páchateľa mu obeť zasiela svoje intímne fotografie.

Trestný čin podľa § 201a TZ

subjekt trestného činu

- Páchateľ tu používa rôzne techniky, napr. často ide o stratégiu vylákania intímnych materiálov prostredníctvom fotografie osoby opačného pohlavia alebo o využitie tzv. webcam trolling. Všetky tieto kroky páchateľa, niekedy trvajúce niekoľko mesiacov, sú predikciou k osobnému stretnutiu. Niektoré zahraničné právne úpravy už v tejto fáze konania pristupujú k vyvodu trestnej zodpovednosti. Verbálny prejav pornografického obsahu realizovaný prostredníctvom informačných a komunikačných technológií s dieťaťom je trestný napr. v Nemeckej spolkovej republike. Aj žiadanie pornografických snímok od dieťaťa je samostatným trestným činom, napr. v Španielsku.

Trestný čin podľa § 201a TZ

subjekt trestného činu

- K samotnému sexuálnemu útoku dochádza, až keď sa páchateľovi podarí vylákať obeť, ktorá je už často v štádiu emočnej závislosti na páchateľovi, na schôdzku. *Ak obeť odmietne sa stretnúť s páchateľom a chce vycúvať z tohto „priateľského“ vzťahu, páchateľ sa jej vyhráža zverejnením jej intímnych fotografií či videí.* Takto popisovaný priebeh kybergroomingu v literatúre svedčí o **postupnej manipulácii páchateľa s obeťou, ktorej významná časť predchádza návrhu páchateľa na osobné stretnutie s obeťou.**

Trestný čin podľa § 201a TZ

subjekt trestného činu – právna úvaha

- ak **mladistvý**, t. j. osoba staršia ako pätnásť rokov a mladšia ako osemnásť rokov, bude lákať, vábiť osobu mladšiu ako pätnásť rokov na schôdzku so zámerom ju sexuálne zneužiť alebo získať na výrobu detskej pornografie, **nemôže spáchať prečin sexuálneho zneužívania podľa § 201a Trestného zákona. (trestná sadzba 6 mesiacov až tri roky)**
- Prichádza však do úvahy jeho trestná zodpovednosť **za prípravu na zločin sexuálneho zneužívania podľa § 201 Trestného zákona alebo za zločin výroby detskej pornografie podľa § 368 ods. 1 Trestného zákona. (trestná sadzba 3-10, 4-10)**

Trestný čin podľa § 201a TZ

subjekt trestného činu

- **Prísnejší trestný postih mladistvého za to isté konanie**, t. j. prípravy na zločin spočívajúcej v navádzaní, lákaní osoby mladšej ako pätnásť rokov na stretnutie za sexuálnym účelom, **ako osoby dospelaj, svedčí o nedôslednosti zákonodarcu**. Jediným „pozitívom“ takejto právnej úpravy je skutočnosť, že trestnej zodpovednosti za prípravu na zločin sa dá vyhnúť splnením podmienok podľa § 13 ods. 3 Trestného zákona.
- **Prečin sexuálneho zneužívania podľa § 201a Trestného zákona je predčasne dokonaným trestným činom** (čin je vyhlásený za dokonaný, hoci je materiálne pokusom alebo prípravou), a teda ak dospelý páchatel naplní všetky jeho znaky, nemôže sa trestnej zodpovednosti zaň v nijakom prípade zbaviť.

Trestný čin podľa § 201a TZ

subjekt trestného činu

- Porovnaním zahraničných právnych úprav možno dôjsť k záveru, že **len výnimočne sa v nich výslovne vyžaduje, aby bola páchatelom groomingu osoba dospelá**. Je tomu tak napr. v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska. Ďalším príkladom môže byť právna úprava austrálskeho štátu Queensland v Austrálii. Na druhej strane treba zdôrazniť, že tu je **trestným už konanie páchatela, ktorý používa elektronické komunikačné prostriedky s cieľom zapojiť dieťa mladšie ako šesťnásť rokov alebo osobu, ktorej páchatel verí, že je dospelá, do sexuálneho aktu**. K naplneniu skutkovej podstaty teda postačí samotná komunikácia páchatela s obeťou.

Trestný čin podľa § 201a TZ

hmotný predmet útoku

- Hmotným predmetom útoku prečinu sexuálneho zneužívania podľa § 201a Trestného zákona **je osoba mladšia ako pätnásť rokov**. Vecnú nezrovnalosť možno vidieť v tom, že trestný čin výroby detskej pornografie podľa § 368 Trestného zákona poskytuje ochranu dieťaťu, t. j. nielen osobe mladšej ako pätnásť rokov, *ale aj osobe do veku osemnásť rokov*. Zákonodarca teda chráni všetky osoby mladšie ako osemnásť rokov pred výrobou detskej pornografie, ale **nechráni osoby po dovŕšení pätnásteho roku veku pred nadväzovaním nedovolených kontaktov s nimi za účelom výroby detskej pornografie** prostredníctvom ustanovenia § 201a Trestného zákona.

Trestný čin podľa § 201a TZ

hmotný predmet útoku

- Ak budeme vychádzať zo správnosti našich právnych úvah v predchádzajúcej časti prezentácie, platí, že *nadväzovanie kontaktov páchatela s osobou staršou ako pätnásť rokov ale mladšou ako osemnásť rokov* spojených s návrhom na ich osobné stretnutie za účelom výroby detskej pornografie je možné právne kvalifikovať ako **prípravu na zločin výroby detskej pornografie podľa § 13 ods. 1, § 368 Trestného zákona**.

Trestný čin podľa § 201a TZ

hmotný predmet útoku

- Znamená to, že návrh páchatela na osobné stretnutie s osobou mladšou ako pätnásť rokov s úmyslom ju na stretnutí zneužiť, využiť na výrobu detskej pornografie, napĺňa pojmové znaky skutkovej podstaty prečinu sexuálneho zneužívania podľa § 201a Trestného zákona, za čo mu hrozí trest odňatia slobody **na šesť mesiacov až tri roky**, kým páchatelovi za to isté konanie, avšak smerujúce voči osobe vo veku od pätnásť rokov do osemnásť rokov hrozí trest odňatia slobody **na štyri roky a desať rokov**. *Dôvodom je fakt, že svojim konaním naplnil pojmové znaky prípravy na zločin výroby detskej pornografie podľa § 368 ods. 1 Trestného zákona.*

Trestný čin podľa § 201a TZ

hmotný predmet útoku

- Osobitnú pozornosť si zaslúži riešenie takých právnych situácií, v ktorých sa za osobu mladšiu ako pätnásť rokov vydávajú osoby dospelé, napr. **novinári**. Je to jeden z prostriedkov na odhaľovanie pedofilov. Aj napriek tomu, že slovenská právna prax, podobne ako česká právna prax, kvalifikuje komunikáciu páchatela s „obeťou“ ako *pokus k prečinu sexuálneho zneužívania podľa § 14 ods. 1 k § 201a Trestného zákona*, v niektorých zahraničných právnych úpravách sa výslovne ráta s možnosťou provokácie páchatela. Napr. vo Francúzskej republike je páchatel trestne zodpovedný, ak využitím elektronických komunikačných zariadení navrhne osobe, ktorá sa prezentuje za osobu mladšiu ako pätnásť rokov, sexuálne návrhy. Okrem toho, že **skutočný vek osoby, s ktorou páchatel komunikuje, nie je pre naplnenie trestného činu rozhodujúci, nie je ani nutné, aby páchatel navrhoval obeti osobné stretnutie**. Vo všeobecnosti policajná provokácia spravidla prípustná nie je.

Trestný čin podľa § 201a TZ

objektívna stránka

- Smernica 2011/93/EÚ vyžaduje od členských štátov, aby za trestný čin bolo považované kontaktovanie páchateľa uskutočnené **pomocou informačných a komunikačných technológií** (IKT).
- Podľa § 201a Trestného zákona je trestným konanie páchateľa uskutočnené **prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby**. Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že nejde o žiadny rozdiel. Nie je tomu tak.

Trestný čin podľa § 201a TZ

objektívna stránka

- *Pojem elektronickej komunikačnej služby je definovaný v zákone v ustanovení § 3 ods. 1 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách.* Považuje sa za ňu *služba obvykle poskytovaná za odplatu, ktorá spočíva úplne alebo prevažne v prenose signálov v sieťach*, vrátane telekomunikačných služieb a prenosových služieb v sieťach používaných na rozhlasové a televízne vysielanie. *Elektronickou komunikačnou službou nie je poskytovanie obsahu ani zabezpečenie alebo vykonávanie redakčného dohľadu nad obsahom prenášaným pomocou sietí a služieb a nezahŕňajú ani služby informačnej spoločnosti, ktoré nespočívajú úplne alebo prevažne v prenose signálov v sieťach.* Pojem elektronickej komunikačnej služby bol implementovaný do slovenskej právnej úpravy transpozíciou čl. 2 písm. c) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/21/ES zo 7. marca 2002 o spoločnom regulačnom rámci pre elektronické komunikačné siete a služby (rámcová smernica).

Trestný čin podľa § 201a TZ

objektívna stránka

- Elektronická komunikačná služba je definovaná pozitívne i negatívne.
Pozitívne vymedzenie elektronickej komunikačnej služby spočíva v tom, že ide
  - a) o poskytovanie služby za odplatu (obvykle) a súčasne
  - b) o prenos signálu po elektronických komunikačných sieťach (prevažne alebo úplne).
- Z tejto definície sú vyňaté (negatívne vymedzenie)
  - a) služby poskytujúce obsah alebo vykonávajúce redakčný dohľad nad obsahom prenášaným prostredníctvom siete a elektronických komunikačných služieb a
  - b) služby informačných spoločností, ktoré nespočívajú celkom alebo prevažne v prenose signálu elektronickými komunikačnými sieťami.

Trestný čin podľa § 201a TZ

objektívna stránka

- Technická zložitosť pojmu elektronických komunikačných služieb viedla k tomu, že vnútroštátne súdy konajúce o povinnostiach ukladaných rôznym podnikom v správnom konaní sa viackrát obrátili na Súdny dvor Európskej únie o jeho výklad, pretože sa im tento pojem javil ako nejasný. Aj v roku 2019 vydal Súdny dvor Európskej únie dve významné rozhodnutia týkajúce sa pojmu elektronických komunikačných služieb. Príkladom môže byť rozsudok zo 7. novembra 2013, UPC Nederland, C-518/11 a rozsudok z 30. apríla 2014, UPC DTH, C-475/12.

Trestný čin podľa § 201a TZ

objektívna stránka

- V prvom z nich sa zaoberal tým, či služby telefónneho volania prostredníctvom internetového protokolu (Voice over IP – VoIP) sú elektronickými komunikačnými službami. Ide o rozsudok z 5. júna 2019, Skype Communications Sàrl proti Institut belge des services postaux et des télécommunications (IBPT), C-142/18.
- Súdny dvor Európskej únie dospel k záveru, že poskytovanie služby VoIP, ktorá umožňuje užívateľovi volať z koncového zariadenia na číslo pevnej linky alebo mobilného telefónu v rámci vnútroštátneho číslovacieho plánu prostredníctvom verejnej komutovanej telefónnej siete (PSTN) niektorého členského štátu, je elektronickou komunikačnou službou.

Trestný čin podľa § 201a TZ

objektívna stránka

- K presne opačnému záveru dospel Súdny dvor Európskej únie vo vzťahu k **internetovej e-mailovej službe Gmail od spoločnosti Google**. Vo svojom rozhodnutí z 13. júna 2019 primárne hľadal odpoveď na otázku, či taká internetová e-mailová služba, ktorá nezaistuje prístup na internet, ako je služba spoločnosti Gmail poskytovaná spoločnosťou Google, je službou spočívajúcou celkom alebo prevažne na prenose signálu po sieťach elektronických komunikácií *vzhľadom k informatickému spracovaniu, ktoré poskytovateľ tejto služby vykonáva prostredníctvom svojich e-mailových serverov* *jednak tým, že e-mailovým adresám priraduje IP adresy koncových zariadení a jednak tým, že do otvoreného Internetu odosiela alebo z neho prijíma dátové pakety zodpovedajúce týmto e-mailom*. Ide o rozsudok z 13. júna 2019, Google LLC proti Bundesrepublik Deutschland, C-193/18.

Trestný čin podľa § 201a TZ

objektívna stránka

- Súdny dvor Európskej únie uzavrel, že skutočnosť, že poskytovateľ e-mailovej služby aktívne zasahuje do úkonov odosielania a prijímania správa, či už tým, že e-mailovým adresám priradzuje IP adresy koncových zariadení alebo tým, že tieto správy rozkladá na dátové pakety a odosiela ich do otvoreného Internetu alebo ich z neho prijíma za účelom ich doručenia príjemcom, sa **nejaví byť dostatočná pre to, aby mohla byť táto služba z technického hľadiska považovaná za službu spočívajúcu „celkom alebo prevažne v prenose signálov po sieťach elektronických komunikácií“**. **Z tohto dôvodu e-mailová služba Gmail nemôže byť kvalifikovaná ako elektronická komunikačná služba.**

Trestný čin podľa § 201a TZ

objektívna stránka

- Niektoré členské štáty Európskej únie formy kontaktovania dieťaťa na sexuálne účely vo svojich trestných kódexoch **neobmedzili iba na prostriedky informačných a komunikačných technológií**. *Najširšia je právna úprava v Českej republike.* Podľa § 193b trestného zákoníka **kto navrhne stretnutie dieťaťu mladšiemu ako pätnásť rokov v úmysle spáchať trestný čin podľa § 187 ods. 1, § 192, 193, § 202 ods. 2 alebo iný sexuálne motivovaný trestný čin, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.** Aj nemecký trestný zákon sa neobmedzuje len na informačné a komunikačné technológie.

Trestný čin podľa § 201a TZ

objektívna stránka

- Predbežný záver
- *V Slovenskej republike je možné iné formy kontaktovania obete, t. j. mimo elektronickej komunikačnej služby, a to za účelom spáchania sexuálnych zločinov postihnúť ako prípravu na zločin (napr. prípravu na sexuálne zneužitie alebo výrobu detskej pornografie, prípadne aj iný sexuálny zločin).*

Trestný čin podľa § 201a TZ

de lege ferenda

- Je tak na mieste komplexne prehodnotiť aktuálnu právnu úpravu kybergroomingu, *minimálne nahradiť pojem elektronickej komunikačnej služby pojmom informačné a komunikačné technológie*. Okrem toho by žiaduca novelizácia ustanovenia § 201a Trestného zákona mala dať odpovede na to, či
  - jej subjektom môže byť aj mladistvý páchateľ,
  - hmotným predmetom útoku môže byť aj osoba staršia ako pätnásť rokov a mladšia ako osemnásť rokov (najmä v súvislosti s výrobou detskej pornografie),
  - nie je potrebné rozšíriť katalóg sexuálnych trestných činov, pred ktorými je potrebné deti chrániť,
  - spôsob kontaktovania detí výlučne prostredníctvom informačných a komunikačných technológií je skutočne dostatočný (grooming alebo kybergrooming?),
  - je dostatočná výška trestu, ktorý páchateľovi tohto trestného činu hrozí.

Podpora a propagácia sexuálnych patologických praktík

- **Zákon č. 474/2019 Z. z.**, ktorým sa mení zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (účinnosť od **1. januára 2020**)
  - nový trestný čin = *podpora a propagácia sexuálnych patologických praktík*
    - **§ 372a TZ**
- **Je zaradený (ako aj ostatné trestné činy sexuálneho zneužívania) aj medzi trestné činy právnických osôb**

Podpora a propagácia sexuálnych patologických praktík

- (1) Kto **podporuje** alebo *kto verejne alebo na mieste verejnosti prístupnom propaguje, schvaľuje, hrubo zľahčuje* alebo **sa snaží ospravedlniť *sexuálny styk***
  - a) s dieťaťom,
  - b) s príbuzným v priamom rade alebo so súrodencom,
  - c) s mŕtvym,
  - d) so zvierateľom, alebo
  - e) iné sexuálne patologické praktiky,
  - potrestá sa odňatím slobody **až na dva roky**.
- (2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto podporuje alebo kto verejne alebo na mieste verejnosti prístupnom propaguje, schvaľuje, hrubo zľahčuje alebo sa snaží ospravedlniť ***pedofíliu, nekrofíliu alebo zoofíliu***.

Podpora a propagácia sexuálnych patologických praktík

- (3) Kto spácha čin uvedený v odseku 2 nie je trestný, ak propagáciu preukázateľne vykonával za účelom vzdelávacích, liečebných alebo výskumných aktivít.
- (4) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2
  - a) a získa ním značný prospech,
  - b) a spôsobí ním vážnu ujmu *na právach dotknutej osoby*,
  - c) hoci bol za taký alebo obdobný čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch odsúdený alebo v predchádzajúcich dvanástich mesiacoch postihnutý, alebo
  - d) závažnejším spôsobom konania.

Podpora a propagácia sexuálnych patologických praktík

- **Pedofília** = porucha sexuálneho zamerania spočívajúca v sexuálnom uprednostňovaní detí (F65.4 Medzinárodnej klasifikácie chorôb = *uprednostňovanie detí, buď chlapcov alebo dievčat, prípadne aj chlapcov, aj dievčat, zvyčajne v prepubertálnom alebo skorom pubertálnom veku*).
- **Nekrofilia** = porucha sexuálneho zamerania spočívajúca v sexuálnom uprednostňovaní mŕtvej osoby
- **Zoofília** = porucha sexuálneho zamerania spočívajúca v sexuálnom uprednostňovaní zvierat

Podpora a propagácia sexuálnych patologických praktík

▪ § 338

▪ Schvaľovanie trestného činu

- (1) Kto verejne schvaľuje trestný čin alebo verejne vychvaľuje pre trestný čin jeho páchatela, potrestá sa odňatím slobody **až na jeden rok**.
- (2) Rovnako ako v **odseku 1** sa potrestá, kto v úmysle prejaví s trestným činom súhlas
  - a) páchatela alebo osobu jemu blízku odmení alebo odškodní za trest, alebo
  - b) zbiera prostriedky na takú odmenu alebo odškodnenie.

Procesnoprávne reminiscencie sexuálneho zneužívania

výsluch svedka mladšieho ako 18 rokov, znalecké dokazovanie

Procesné aspekty

výsluch svedka mladšieho ako 18 rokov

- čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa – **právo dieťaťa byť vypočuté** = priamo alebo prostredníctvom zástupcu – vo všetkých súdnych alebo správnych konaniach, ktoré sa ho týkajú
- Výsluch prebieha podľa § 134 ods. 4 a 5 a § 135 ods. 1 až 5 TP
- Týka sa každého svedka mladšieho ako 18 rokov (*rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Tdo 18/2018 z 8. 1. 2019* = ak svedok nie je trestným činom poškodeným, na jeho výsluch sa nevzťahujú povinnosti predpokladané v § 135 TP – prítomnosť znalca...) ???
- ak svedok v priebehu ďalšieho konania dovŕšil 18. svojho veku, ustanovenie § 135 TP sa neuplatní a postupuje sa riadne za dodržania § 263 TP

Procesné aspekty

výsluch svedka/poškodeného v prípravnom konaní

- *má mimoriadny význam pre „osud“ celého trestného konania*
  - *kladie sa enormný dôraz na prvý výsluch poškodeného v prípravnom konaní*
- *****
- *keďže ide o osobu poškodenú trestným činom proti ľudskej dôstojnosti, preto sa **na jej výsluch vzťahuje ustanovenie § 135 ods. 1 až 3 TP***
  - *keďže ide o obzvlášť zraniteľnú obeť, na jej výsluch vzťahuje aj **§ 134 ods. 4 a 5 TP***

Procesné aspekty

výsluch svedka mladšieho ako 18 rokov v prípravnom konaní

- *priberie sa psychológ alebo znalec, aby prispel k správne mu vedeniu výsluchu*
- *prítomnosť opatrovníka (ak nie je, priberie sa OSPDaSK)*
- *možnosť prítomnosti **zákonného zástupcu alebo pedagóga** (ak to môže prispieť k správne mu vykonaniu výsluchu **nikdy nie, ak bol vypočutý ako svedok alebo bude vypočutý ako svedok**)*
- *výsluch spravidla vedie osoba rovnakého pohlavia ako vypočúvaná osoba*
- *povinná konzultácia OČTK o spôsobe výsluchu so psychológom alebo znalcom, možnosť konzultácie s OSPDaSK alebo zákonným zástupcom*
- *výsluch sa vykoná s využitím technických zariadení určených na záznam zvuku a obrazu alebo s využitím technických zariadení určených na prenos zvuku a obrazu*
- *obzvlášť ohľaduplne a po obsahovej stránke tak, aby sa výsluch v ďalšom konaní už nemusel opakovať*
- *v prípravnom konaní výsluchy vedie tá istá osoba*

Procesné aspekty

opakovaný výsluch svedka mladšieho ako 18 rokov v PK

▪ *Opakovaný výsluch v prípravnom konaní*

- *Môže opakovaný výsluch nepriaznivo ovplyvňovať duševný a mravný vývoj poškodeného?*
- *trestné činy, ktoré nemusia ovplyvňovať duševný a mravný vývoj osoby mladšej ako 18 rokov, **nie je možné všeobecne stanoviť**. Závisí od veku vypočúvanej osoby, stupňa jej duševného a mravného vývoja, dovtedajších skúseností s takými okolnosťami, charakteru trestnej činnosti a povahy skutočností, o ktorých má vypovedať ako aj od podmienok, za ktorých sa stal svedkom a či prípadne nie je zároveň osobou poškodenou a aký druh škody jej vznikol. Posúdenie týchto okolností prislúcha orgánom činným v trestnom konaní, ktoré sa prípadne môžu pred vykonaním výsluchu takejto osoby poradiť (predbežne konzultovať) s detským psychológom, psychiatrom, príp. iným odborníkom zaoberajúcim sa výchovou detí a mládeže*
- *medzi trestné činy, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú duševný a mravný vývoj patria napr. **sexuálne trestné činy**, násilné a brutálne trestné činy (vražda, ublíženie na zdraví)*
  - *vyplýva z toho, že sa uplatní postup podľa § 135/3 TP*
- ***opakovaný výsluch len výnimočne** - so súhlasom zákonného zástupcu/opatrovníka (ale aj súhlasu prokurátora - § 135 ods. 2, lebo ide TČ proti I. dôstojnosti)*

Procesné aspekty

opakovaný výsluch svedka mladšieho ako 18 rokov v SK

▪ *Opakovaný výsluch v súdnom konaní*

- *výsluch len výnimočne* (§ 135 ods. 4 TP)
- *častočne platí § 135 ods. 1 TP* – výsluch ohľaduplne, prítomnosť znalca alebo psychológa, opatrovníka/OSPDaSK, možná prítomnosť zákonného zástupca alebo pedagóga
- *častočne platí aj § 134 ods. 4 TP* – výsluch sa vykoná s využitím technických zariadení určených na záznam/prenos zvuku a obrazu

▪ *namiesto výsluchu svedka*

- Zvukový, obrazový alebo obrazovo-zvukový záznam sa ako dôkaz vykoná na technickom zariadení, a to oboznámením celého záznamu alebo jeho časti, ktorá sa týka dokazovanej skutočnosti. Ak to povaha dôkazu pripúšťa, môže sa vykonať *aj oboznámením jeho celého písomného prepisu alebo jeho časti*, ktorá sa týka dokazovanej skutočnosti. Súčasťou výkonu tohto dôkazu je aj správa o tom, akým spôsobom a kým bol záznam vyhotovený alebo získaný. (§ 270 ods. 2 TP) **zápisnica o výsluchu sa prečíta i bez podmienok uvedených v § 263 TP**

Procesné aspekty

výsluch svedka mladšieho ako osemnásť rokov

▪ *Nedostatky*

- - neprítomnosť zástupcu OSPODaSK – NS SR 4Tdo 18/2018 – *nezakladá nezákonnosť či neúčinnosť výsluchu, pretože pochybenie v ustanovení prijatom na ochranu maloletého svedka nemožno vykladať v neprospech poškodenej*
- - nezaznamenaný výsluch technickými prostriedkami - OS SNV 1T 64/2016 – *viedol k opakovanému výsluchu pred súdom, pre nehodnovosť svedkov a ich nespôsobilosť opísať trestnú činnosť bol obž. oslobodený*

▪ *Polícia spracovala*

- *Metodika pre prácu s obeťami TČ v špeciálnych výsluchových miestnostiach*
- *Osobitné formy poučenia pre obeť TČ v trestnom konaní*

Procesné aspekty výsluch svedka mladšieho ako 18 rokov

▪ **dodržanie práv obhajoby pri výsluchu svedka**

- množstvo judikatúry, najmä ESLP (v predchádzajúcej prezentácii, zhrnutie napr. aj v rozhodnutí ÚS SR sp. zn. I. ÚS 282016)
  - nedodržanie princípu kontradiktórnosti tkvie v skúmaní:
- *A) či existoval závažný dôvod pre absenciu výsluchu svedka na HP, a teda pre pripustenie jeho výpovede z prípravného konania*
- *B) či bola jeho výpoveď výlučným alebo rozhodujúcim dôkazom pre odsúdenie*
- *C) či existovali dostatočne vyvažujúce faktory, vrátane silných procesných záruk, ktoré kompenzovali ťažkosti spôsobené obhajobe v dôsledku pripustenia takejto výpovede*
- (NS SR sp. zn. 4 Tdo 37/2017 – dovolanie zamietnuté – obhajca prítomný na výsluchu a kládol otázky)

Procesné aspekty znalecké dokazovanie

Znalec nesmie:

- ▶ riešiť právne otázky, ale len odborné skutkové (napr. Rt 61/2003)
- ▶ hodnotiť dôkazy a robiť právne závery [či je trestné oznámenie falošné, či je tu nevina (napr. V 14/1978, Rt 33/1980)]
- ▶ nesmie sám vykonávať dôkazy (len sa zúčastniť na vykonávaní procesných úkonov)

Znalec môže:

- ▶ zúčastniť sa výsluchu, rekonštrukcie, vyšetrovacieho pokusu, ohliadky, ...
- ▶ navrhovať vykonanie dôkazu potrebného pre vypracovanie znaleckého posudku
- ▶ dostať k dispozícii vyšetrovací spis

Procesné aspekty znalecké dokazovanie

- ♣ znalecké posudky zrealizované v civilnom konaní (nemajú povahu znaleckého posudku, len listinného dôkazu a môžu slúžiť ako podklad pre vypracovanie znaleckého posudku v trestnom konaní)
- ♣ znalecké posudky predložené stranou v konaní (NS SR 2 Tdo 75/2012, 2 Tdo 43/2016)
súd môže odmietnuť ako nadbytočný (§ 272/3 TP) alebo postupuje podľa § 268 TP a 144 TP
- ♣ Znalecké posudky z cudziny – priberanie znalca orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom

Procesné aspekty znalecké dokazovanie - psychiatria

- MKCH (ICD – 10) vydaná Svetovou zdravotníckou organizáciou – ide o medzinárodne uznávaný diagnostický klasifikačný systém – táto klasifikácia už nerozlišuje poruchy od chorôb. Výslovne uvádza len duševné poruchy, preto je potrebné správne formulovať otázky
- - *či trpel duševnou poruchou, ak áno – akou; či je schopný chápať zmysel TK; či (a do akej miery) duševná porucha ovplyvnila schopnosť rozoznať protiprávnosť konania alebo schopnosť toto konanie ovládať; či je pobyt na slobode nebezpečný; či znalec navrhuje uložiť ochranné opatrenia, ak áno – aké; príp. in= skutočnosti, ktoré vyplývajú zo znaleckého skúmania a môžu byť významné.*
-

Procesné aspekty znalecké dokazovanie - psychiatria

- *Duševné poruchy* tvoria v MKCH čísla diagnóz od F00.0 až do F99. Významné je to, že **duševnou poruchou sa rozumie aj sexuálna deviácia**, t. j. závažné sexuálne poruchy správania neuralgického pôvodu, v dôsledku čoho je výrazne ovplyvnené vôľové a rozumové rozhodovanie jednotlivca, ktorý nie je schopný (celkom alebo čiastočne) kontrolovať a ovládať svoje sexuálne pudy (to však nemusí znamenať stav nepríčetnosti alebo zmenšenej nepríčetnosti).
- K duševným poruchám patria i **závislosti**.

Procesné aspekty znalecké dokazovanie - psychológia

Inštrukcia MS SR č. 7/2009 z 25. 3.2009

o organizácii a riadení znaleckej, tlmočnickej a prekladateľskej činnosti

odbor 34 00 00 Psychológia

odvetvia – *klinická psychológia detí (34 01 00)*, klinická psychológia dospelých (34 02 00), poradenská psychológia (34 03 00), psychológia sexuality (34 04 00), psychológia dopravy (34 05 00)

V trestnoprávnom konaní sa zaoberá posudzovaním faktorov psychického vývinu, porúch správania a vplyvmi výchovného prostredia na vyvíjajúcu sa osobnosť dieťaťa. **Skúma motiváciu konania dieťaťa, vierohodnosť jeho výpovedí ako svedka alebo poškodeného, ako aj rozsah psychickej ujmy, ak je obeťou trestnej činnosti.** K uvedeným aspektom psychického vývinu dieťaťa sa vyjadruje aj v obč.-pr. konaniach

Procesné aspekty znalecké dokazovanie - psychológia

- Výňatok z rozsudku OS MT z 9.7.2019 (obž. oslobodený)
  - z výsluchu znalca
- Čo týka rozdielu medzi všeobecnou vierohodnosť a špecifickou vierohodnosťou, všeobecná - ide o takú predstavu stavu poznávacích funkcií - inteligencie, myslenia, pamäti a pokiaľ máme do činenia s pásmom ľahkého stupňa duševnej zaostalosti IQ 51-69, tak pri jednoduchých skutkoch sa považuje výpoveď takéhoto svedka vo všeobecnosti za vierohodnú. Pokiaľ je IQ nižšie 49 a menej, tak tam už sa považuje výpoveď a priori za nevierohodnú, bez ohľadu na to, o čo ide. Špecifická – tam je to zložitejšie, tam sa berie do úvahy porovnanie všetkých údajov, ktoré zo spisu poznajú, kto všetko bol zainteresovaný v danom skutku, aké sú ich dané motivácie a vzťahy svedka k jednotlivým aktérom a potom ešte také dodatky ako je sugestivita, ovplyvniteľnosť, korumpovateľnosť, deti sú v zásade veľmi korumpovateľné veľmi lacno. **Otázka špecifickej vierohodnosti je predmetom všetkých sporov, jeden čas bol názor prokuratúry, že psychológ sa nemá čo vyjadrovať k špecifickej vierohodnosti, iba k všeobecnej**, v 70-tých rokoch, ale v poslednom čase sa to zasa vyžaduje. Tam závisí od každého jedného údaja, jeden jediný údaj zo spisu môže veci úplne zvrátiť. **Cíže laická predstava, že psychológ sa na niekoho pozrie alebo dá mu nejaké testy a zistí, či klame alebo neklame, to sú žurnalistické predstavy.**

Procesné aspekty znalecké dokazovanie

- KS TN (uznesenie z 13.3.2018) zamietnuté odvolanie prokurátora (obž. oslobodený)
- v odvolaní prokurátora tvrdenie:
- Pokiaľ sa jedná o tvrdenia súdu (súd I. stupňa), že zo záverov skúmania duševného stavu u obžalovaného ani z priamej výpovede znalca súd nezistil také skutočnosti, ktoré by sami o sebe spochybňovali obsah alebo vierohodnosť výpovede obžalovaného, je potrebné uviesť, že v predmetnej trestnej veci bol na obžalovaného vypracovaný znalecký posudok z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria. **Znalec z odvetvia psychiatrie, ktorý vypracoval znalecký posudok na obžalovaného sa nevyjadroval k posúdeniu vierohodnosti výpovede obžalovaného, pretože na takéto posúdenie ani nemá potrebnú kvalifikáciu. Jedine znalec z odboru psychológia, odvetvie klinická psychológia dospelých je oprávnený psychologicky posudzovať osobnosť človeka. Avšak ani znalec z odboru psychológia, odvetvie klinická psychológia dospelých nie je oprávnený sa vyjadrovať k vierohodnosti konkrétnych výpovedí svedkov, ale len k tým črtám osobnosti svedka, ktoré môžu mať vplyv na jeho vierohodnosť.** A. P. ako obžalovaný vypovedajúci ohľadom vlastnej trestnej činnosti nemôže byť podrobený znaleckému skúmaniu ohľadne jeho vierohodnosti a pravdivosti jeho vlastnej výpovede. odvolanie zamietnuté

Procesné aspekty znalecké dokazovanie

- **NS ČR 8 Tdo 469/2018** – vyhovie dovolaniu obvineného – lebo je potrebné pribrať znalca (klinická psychológia) k vypracovaniu znaleckého posudku na poškodenú, a to za účelom **domáce násilie**
- - zistenia vierohodnosti poškodenej osoby
- - možnosti skresľovania reality v prospech páchatela
- - zistenia závislosti poškodenej osoby na páchatelovi,
- - zistenia vývoja a dynamiky partnerského vzťahu i samotného dom. násilia
- - zistenia následkov viktimizácie.

Procesné aspekty znalecké dokazovanie - psychológia

Vierohodnosť = NS SR 6Tost 14/2016 z 28. 6. 2016

ŠTS Pezinok pribral do konania znalca z odboru psychológie, odvetvie klinická psychológia dospelých, o. i. aj na otázku „*sú výpovede XY z prípravného konania z dní ... a z hlavného pojednávania z dní ..., autentické, identické s prežitými udalosťami*“

NS SR zrušil uznesenie a poukázal na Rt 33/1981, podľa ktorého znalci **neprináleží vykonávať hodnotenie dôkazov ani z hľadiska ich vierohodnosti**, ani v tom smere, či skutočnosť, o ktorej podáva správu, je preukázaná. V prejednávacom prípade sa jedná o posúdenie otázky autentickosti, identickosti výpovedí svedka z prípravného konania a hlavného pojednávania s prežitými udalosťami, ku ktorým však znalec nie je oprávnený vyjadrovať sa.

Procesné aspekty znalecké dokazovanie - psychológia

Pojmom vierohodnosť výpovede sa označuje miera zhody výpovede so skutočnosťou. Vierohodná výpoveď zobrazuje udalosti presne, bez skreslenia tak, ako skutočne prebehli. Dalej je potrebné zdôrazniť, že zatiaľ čo **vierohodnosť je vlastnosť dôkazu, pravdivosť je spätá s hodnotením výsledku vykonaného dokazovaním, ktorá prislúcha súdu.** S poukazom na ustálenú súdnu prax (R 12/1987-II), **znalec je povolaný vyjadriť sa k črtám osobnosti posudzovanej osoby, ktoré môžu mať vplyv na jej vierohodnosť. Nemožno však hodnotiť vierohodnosť výpovede svedka, prípadne posudzovať, ktorá z rozdielnych výpovedí tej istej osoby je vierohodnejšia.** Znalec psychológ sa vyjadruje k tomu, nakoľko konkrétna výpoveď svedka, prípadne obvineného **splňa psychologická kritéria vierohodnosti**, preveruje, či má svedok motiváciu podať lživú výpoveď a zaujíma ho postoj k celej veci. Spracuje **prehľad znakov svedčiacich pre vierohodnosť výpovede a znakov naznačujúcich nevierohodnosť určitých údajov a na záver uvedie, ktoré znaky prevážujú.** Znalec sa teda nevyjadruje k pravdivosti, keďže to je hodnotenie právne, iba konštatuje, že posudzovaný je schopný podať pravdivú výpoveď.

Preto pochybil súd, keď určil znalcovi, aby posúdil otázku vierohodnosti výpovede svedka.

Procesné aspekty znalecké dokazovanie - psychológia

- E. Farkašová – *Usmernenie k používaniu psychodiagnostických nástrojov*
  - R. Mathé – *Postavenie znalca v súdnom konaní*
- *Vlastné znalecké psychologické vyšetrenie*
- a) *klinické metódy – pozorovanie, rozhovor, anamnestický rozhovor, analýza spontánnych produktov*
- b) *testové metódy – voľba je na rozhodnutí psychológa, ale ich zoznam musí znalec uviesť v časti použité metódy, za účelom preskúmateľnosti posudku patria k nim: výkonové – intelligenčné testy, osobnostné testy, dotazníky a inventória, projektívne techniky*

Procesné aspekty znalecké dokazovanie - psychológia

- Schopnosť vierohodne vypovedať
- – **všeobecná vierohodnosť** = či stav poznávacích procesov všeobecne umožňuje vierohodne vypovedať (zisťuje sa tak u poškodených, svedkov, tak aj u obvineného)
- – **špecifická vierohodnosť** = vierohodnosť výpovede vo vzťahu k vyšetrovanej veci (zisťuje sa psychologickou komparáciou viacerých výpovedí svedka najčastejšie v prípravnom konaní a tiež v rámci psychologického vyšetrenia), základ – škály validity dotazníkových metód – MMPI-2 [10 škál validity – škála L – škála lži; škála F, škála K, škála S – nadmernej pozitívnej sebareprezentácie atď.] a výsledky projektívnych techník (Rorschach)
- Posudzovanie vierohodnosti je zložitý proces, má svoje kognitívne, emociálne aspekty, závery majú byť pravdepodobné

Procesné otázky znalecké dokazovania - psychológia

Posudzovanie vierohodnosti – chyby pri **interpretácii** znaleckých posudkov

L. Čírtková, 2017

Vo svojej prezentácii hodnotí znalecké posudzovanie v dôkazne slabých prípadoch (výpoveď páchateľa proti výpovedi poškodenej osoby, kde sú len nepriame dôkazy vrátane znaleckého posudku).

Identifikuje tri úskalia pri interpretácii záverov o vierohodnosti

- problémy so všeobecnou vierohodnosťou
- problémy so špecifickou vierohodnosťou
- problémy s „diagnostickými dôkazmi“ pri hodnotení špecifickej vierohodnosti

Procesné aspekty znalecké dokazovanie - psychológia

▪ *Ako čítať všeobecnú vierohodnosť?*

- *všeobecná vierohodnosť = svedecká spôsobilosť*
- Ide o to, či sme duševne zdraví a psychika funguje intaktne
- Znalec posudzuje/testuje osobnosť, t. j. kognitívne charakteristiky (IQ) a nonkognitívne charakteristiky, duševnú normalitu
- Obvyklý záver: všeobecná vierohodnosť zodpovedá populačnej norme
  - *Môže všeobecne vierohodný človek klamať?*
- *Všeobecná vierohodnosť nevytvára takmer nič o špecifickej vierohodnosti!!!*
- *A preto vyvodzovať z dobrej/zlej všeobecnej vierohodnosti závery o pravdivosti/vierohodnosti výpovede je chyba!!!*

Procesné aspekty znalecké dokazovanie - psychológia

- Prečo môžu obzvlášť zraniteľné (traumatizované) obe dopadnúť zle?
- chýbajú znalosti viktimológie (mechanická aplikácia testov, prirodzené, prechodné následky viktimizácie /otras bazálnych ilúzií/ sú interpretované ako trvalé vlastnosti osobnosti
- odporúčanie pre OČTK – oslovovať erudovaných a skúsených znalcov
- V niektorých krajinách EÚ sa všeobecná vierohodnosť neskúma, pretože nemá pre OČTK praktický význam (otázky na všeobecnú vierohodnosť nie sú prípustné, skúma sa výlučne len špecifická vierohodnosť).
- V ČR (i SR) má však jej skúmanie tradíciu. **Posudzovanie všeobecnej vierohodnosti má zmysel skúmať pri evidentne pseudologickej osobnosti a pri podozrení na poruchy osobnosti (hraničná, histriónska).**

Procesné aspekty znalecké dokazovanie - psychológia

▪ *Zhrnutie*

- **Pre znalcov**
- byť opatrný na posudzovanie všeobecnej vierohodnosti pri obzvlášť zraniteľných obetiach
- Explicitne uviesť v posudku, že zo všeobecnej vierohodnosti nemožno odvodzovať pravdivosť konkrétnej výpovede
- **Pre OČTK a súdy**
- pozor na mylné spojenie všeobecnej vierohodnosti so špecifickou vierohodnosťou u obetí

Procesné nedostatky znalecké dokazovanie - psychológia

▪ **Ako čítať špecifickú vierohodnosť?**

- aktuálny prípad v SRN – znalkyňa odsúdená za nekvalitný posudok o špecifickej vierohodnosti v kauze údajného sex. zneužívania k náhrade škody v sume 60 000 eur
- Špecifická vierohodnosť = vierohodnosť konkrétnej výpovede.
- znalec odpovedá na otázku, či možno obeti veriť, pretože hovorí to, čo zažila, a to tak, ako si to zapamätala
- znalec sa nevyjadruje k pravdivosti (fakticite) výpovede, ale formuluje na základe aktuálnych vedeckých poznatkov **pravdepodobnostný záver o prežitkovej ukotvenosti výpovede**
- posudzovanie pravdivosti výpovede prislúcha súdu a nadobúda na význame najmä vtedy, ak chýbajú inkriminujúce dôkazy

Procesné nedostatky znalecké dokazovanie - psychológia

- Ide o bytostnú povinnosť súdu posúdiť svedeckú výpoveď a vyhodnotiť jej pravdivosť
- Prečo sa závery znaleckých posudkov o špecifickej vierohodnosti často líšia?
- Hlavný problém v ČR je v rozdielnych postupoch (metódach), prax je nejednotná, znalec si sám volí vhodné postupy!
  - **Klinické postupy versus forezné postupy**
- Klinický prístup – výpoveď je vierohodná, lebo probandka prejavila silné emócie, ktoré na znalca nepôsobili účelovo; triedna učiteľka sa domnieva, že by v tak závažnej veci neklamala; pre údajné udalosti sa jej zhoršil prospech
  - Žiadne z týchto kritérií nie je vedecký overené
  - Preto klinické vyšetrenie, pozorovanie a rozhovor nepostačujú.

Procesné nedostatky znalecké dokazovanie – psychológia

- *Intuitívne (klinické) posudzovanie vierohodnosti sa opiera skôr o všeobecne zdieľané stereotypy a práve v tom spočíva jeho zraniteľnosť.*
- *V dôkazne komplikovaných prípadoch môže byť klinický prístup spojený s rizikom chybných záverov. Dnes = štruktúrovaný profesijný úsudok*
- *OČTK a súd sa musia pýtať i na postup, ktorým znalec dospel k svojmu záveru!*
- *Forezný prístup = Undeutschova veta = zažité opisujeme inak než vymyslené*
- *Nastupuje obsahová analýza výpovede podľa zostavy kritérií odvodených s výskumov (CBCA)*

Procesné aspekty znalecké dokazovanie – psychológia

- Znalec – expertné stanovisko o tom, či kvalita konkrétnej výpovede zodpovedá s vysokou pravdepodobnosťou skôr pamäťovej reprodukcii zažitého alebo
- - vymýšľaniu – lži alebo sugescii (prítomnosť sugestívnych vplyvov)
- Krivo vypovedajúci sa snaží v rámci účelovej sebereprezentácie
  - 1) vyvolať dojem ideálnej obete
  - 2) morálne bezúhonnej obete
  - 3) zhadzuje, očierňuje obvineného, aby bola oslabená jeho dôveryhodnosť
  - 4) dbá na obsahovú a formálnu konvenčnosť svojej výpovede, aby nevznikli pochybnosti ohľadne jej prijateľnosti (plauzibility)

Procesné nedostatky znalecké dokazovanie – psychológia

- Forenzne psychologický prístup – **kritérium konštantnosti**
- Konštantnosť očakávame – pri aspektoch hlavného deja, priamo zúčastnených osobách, pri mieste/svetelných podmienkach
- Konštantnosť neočakávame – pri vedľajších okolnostiach, nezúčastnených osobách, replikách slovných vyjadrení, odhadoch napr. dĺžky času
- *U typicky krivých výpovediach typicky chýbajú prejavy či náznaky seba-diskreditácie a seba-spochybňovania, výroky vyjadrujúce pochopenie pre páchatela, neštruktúrovanosť opisu a spontánne korekcie. Naopak klamajúca osoba cielene do svojej výpovede vkladá výraznú emocionalitu a popis psychických následkov.*

Procesné postupy znalecké dokazovanie - psychológia

- „Diagnostické dôkazy“ špecifickej vierohodnosti
- Diagnóza PTSP u poškodenej osoby je v dôkazne komplikovaných prípadoch mylne interpretovaná ako dôkaz špecifickej vierohodnosti!
- Logika úsudku: je zistená trauma, tak je vysoká špecifická vierohodnosť
- nie je viditeľne zistená trauma, bez následkov, tak je špecifická vierohodnosť nízka alebo žiadna
- Psychologická chyba: následky potvrdzujú špecifickú vierohodnosť
- Diagnostické dôkazy nemôžu suplovať špecifickú vierohodnosť, keď chýbajú skutkové dôkazy.

Procesné aspekt znalecké dokazovanie - psychológia

- Znalec psychológ potrebuje info, či je skutek preukázaný!! To určí kompozíciu vyšetrenia.
- *Když je skutek prokázán:* otázky mají směřovat zejména k následkům viktimizace problém věrohodnosti výpovědi je vlastně irelevantní (např. videozáznamy o zneužívání)
- *Když stojí výpověď O proti výpovědi P:* Otázky směřují k věrohodnosti výpovědi O
- **Náměty na otázky pro znalce v důkazně slabých kauzách k diskuzi:**
  - Posuďte OV, v případě narušené OV uveďte, zda a jak ovlivňuje SV poškozené osoby
  - Posuďte SV, uveďte použité postupy a použitá kritéria SV
  - Posuďte následky viktimizace. V případě PTSP explicitně popište trauma- situaci, která měla PTDP způsobit. Popište dg. metody použité v zn. posudku

- V případě, že nezjistíte při znaleckém vyšetření PTSP a současně zjistíte s vysokou pravděpodobností SV, vysvětlíte tento nále. • V případě, že zjistíte nízkou pravděpodobnost SV (kvalita výpovědi) a současně přítomnost PTSP, vysvětlíte tento nále.
- V důkazně slabých situacích jsou psychologické znalecké posudky často i „rozsudky“ • ALE: v důkazně slabých situacích stoupá i riziko chyb • Je třeba přesně formulovat otázky na znalce a zlepšit spolupráci s OČTK.

Procesné aspekty falošné obvinenia

- Súlož medzi príbuznými - ide o špecifické sexuálne zneužívanie, ktoré sa deje **medzi príbuznými**.
- Najčastejšie sú účastníkmi otec a dcéra, avšak nie je vylúčené zneužívanie syna matkou. Len v minimálnej miere sa objavuje zneužívanie dcéry matkou alebo syna otcom. *Od pravého incestu je nutné odlišovať **pseudoincest**, ku ktorému môže dochádzať v doplnených rodinách, spravidla medzi otcom a jeho nevlastnou dcérou.*
- Súlož medzi príbuznými (**incest**) môže byť sprevádzaná telesným týraním obete.
- Existujú rôzne údaje o výskyte tohto druhu trestnej činnosti.

Procesné aspekty falošné obvinenia

- V literatúre sa rozlišujú tri typy incestov:
- **v slabo socializovaných agresívnych rodinách**, napr. v izolovaných vidieckych oblastiach, v ktorých sa incest opakuje po generácie,
- v rodinách, kde **rodičia boli sami v detstve viktimovaní incestom** a svoju minulú traumú odohrávajú na vlastných deťoch, a
- v rodinách, v ktorých sa **nezrelá, závislá matka** po narodení dieťaťa - dcéry **sťahuje zo svojej partnerskej role** a vystavuje do nej vlastnú dcéru, tento typ je nazývaný aj „**Popoluškou**“
- Práve pri tomto trestnom čine je najfrekvencovanejší výskyt falošných oznámení. Dokonca 2- 8 % z ohlásených prípadov trestného činu súlože medzi príbuznými je vykonštruovaných a nepravdivých. Väčšinou ide o majetkové spory, zverenie dieťaťa do starostlivosti. Najčastejšie sa objavuje v období rozvodu manželov.

Procesné aspekty falošné obvinenia

- **syndróm sexuálneho obvinenia počas rozvodu (tzv. SAID syndróm)**
- Jeho indikátormi sú:
  - dôkazy, že rodina je na pokraji rozpadu,
  - podniknuté rozvodové aktivity,
  - rozvodové postupy boli nejakú dobu neúspešné,
  - nevyriešené problémy starostlivosti o dieťa,
  - nevyriešené finančné vyrovnanie medzi manželmi,
  - jeden či obaja rodičia sa aktuálne angažujú vo vzťahu s iným partnerom.

Procesné aspekty

psychológ - § 30a TP

▪ **od 1. 1. 2018** (z. č. 274/2017 Z. z.)

- V prípadoch ustanovených týmto zákonom sa na vykonanie úkonu priberie psychológ. Psychológ má právo na náhradu nevyhnutných výdavkov a ušlej mzdy alebo iného preukázateľného ušlého príjmu. Nárok zaniká, ak ho psychológ neuplatní do troch dní po svojej prítomnosti na úkone alebo po tom, čo mu bolo oznámené, že k úkonu nedôjde; na to musí byť psychológ upozornený.

▪ **od 1. 1. 2019** (z. č. 321/2019 Z. z.) *vyhl. MS SR č. 364/2018 Z. z.*

- V prípadoch ustanovených týmto zákonom sa na vykonanie úkonu priberie psychológ. Psychológ má právo na náhradu nevyhnutných výdavkov a ušlej mzdy alebo iného preukázateľného ušlého príjmu; *ak bol psychológ pribraný na vykonanie úkonu v čase, za ktorý mu nepatrí náhrada mzdy alebo iný preukázateľný príjem, má právo na odmenu, ktorej výšku ustanoví všeobecne záväzný právny predpis vydaný ministerstvom spravodlivosti.* Nárok zaniká, ak ho psychológ neuplatní do troch dní po svojej prítomnosti na úkone alebo po tom, čo mu bolo oznámené, že k úkonu nedôjde; na to musí byť psychológ upozornený.

Ď a k u j e m

a prajem príjemný deň.